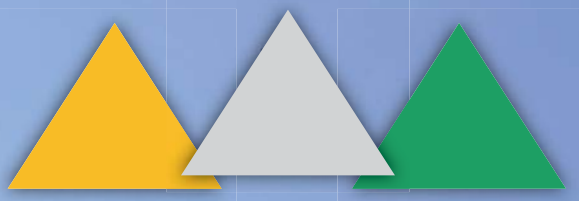

30 ROKOV VYDÁVANIA NOVÍN

1990 – 2020

TERCHOVÁ

Myšlienka na tento čas

ZLÍ ANJELI STRATILI NEBO,
ALE NEBO OSTALO. ZLÍ ĽUDIA
STRATILI CENU, ALE CENA
ČLOVEKA OSTALA.

Rudolf Dilong

(115. výročie narodenia)

FOTO – Adriána ONDRUŠOVÁ

O čase, ktorý žijeme

Univerzálna ľudská skúsenosť potvrdzuje, že človek dokáže žiť vďaka myšlienkam na to, čo prežil. Vie ich prežívať nanovo, vie ich spomaliť, zrýchliť, pretočiť, vie ich zhovievavosťou skreslenej pamäti upravovať alebo korigovať. Dokáže sa vracieť k detailom, ktoré vo chvíli, keď ich zažíval, prechádzali okolo neho bez povšimnutia.

Kalendár ukazoval prvú polovicu marca a vari nikto z nás vtedy netušil, čo príde. Hrôzostrašná realita, ktorú veru ani najdivokejšie sci-fi nevymyslí. Všetci sme museli ostať doma. Nie jedna dedina, jedno sídlisko, jedno mesto či jedna krajina. Doma musel zostať takmer celý svet. Boli sme nútení myslieť jeden na druhého tak, že sa fyzicky musíme od seba dištancovať – nevediac, či práve v tom okamihu chránime seba, alebo iných. Prežili sme tvrdú skúšku načierania do seba samých, do ticha, ktoré zvyčajne prehlušujeme miliónmi iných činností. Akoby nastala hodina pravdy pre naše domovy, ktoré sme roky rokúce tvorili, pre naše lásky, celoživotné aj tie čerstvé, pre rôzne druhy samoty, tie nami zvolené, aj tie životom nadiktované, pre našu trpezlivosť s deťmi, ktoré tak milujeme, pre nenaplnené túžby mladých... Išlo priam o hodenú rukavicu a výzvu pre nás všetkých vedieť byť blízko seba, hoci sa nemôžeme stretnúť, vytvoriť si nové náplne bežných aj sviatočných dní, vyrovnáť si účty s nudou, proti ktorej nás včerajší rýchly život naučil tak efektívne bojovať. Museli sme si zvyknúť na ticho, ale i dom plný hádok, kriku a detského džavotu. Niečo sa síce medzičasom zmenilo smerom k lepšiemu, stále ale v našom vnútri pretrváva (a zrejme dlho doznievať bude) silný strach, ktorý zákerne eliminuje možnosť myslieť a konať racionálne i slobodne.

Všade naokolo počuť hlasy mudrlantov, že už nikdy nebude tak, ako pred korunou. Nemám čas, chuť ani energiu na to reagovať. Oveľa viac túžim byť pri niečom zmysluplnom, čo môže potešiť nielen mňa a spriaznené duše, ale hlavne ľudí, ktorí to od nás v kútiku duše túžobne čakajú. Preto sme sa nevydali cestou iných a nepochovali tohtoročné Cyrilometodské ani Jánošíkove dni. Isteže, programovo, divácky aj atmosférou to budú oproti minulosti neporovnateľné akcie, ale vzájomne si držíme všetky palce, aby mali dôstojný priebeh a skončili zdarne. Ubezpečujem vás, priatelia, že nebolo našim úmyslom robiť veľké gestá, machrovať, napínať svaľy a za každú cenu odkazovať svetu, že nás len tak niečo nezlomí. Chceme iba vyslať z Terchovej pokorný signál, že ľudská kreativita

má schopnosť statočne čeliť aj krutému neviditeľnému protivníkovi. Zároveň máme trvale na zreteli, že nijaká doba (ani dnešná!) nie je až taká márna, aby v nej nebolo možné spraviť niečo pre lepšie časy, duchovnú obživu, potešenie a radosť ľudí.

Peter CABADAJ

KRESBA Milan Opalka Noviny Terchová, 1990

TERCHOVÁ

Vydáva: Miestne kultúrne stredisko Terchová,
ul. sv. Cyrila a Metoda č. 96, 013 06 Terchová

IČO vydavateľa: 00364886

Šéfredaktor: Ján Miho ml.

Redakcia: Katarína Halapiová, Alena Cingelová, Adriána Ondrušová

Redakčná rada: Mgr. Peter Cabadaj, Rudolf Patrňčiak, Ing. František
Kadaš, František Mucha, Mgr. Renáta Opalková,
Ing. Marián Zajac

Jazyková úprava: Mgr. Peter Cabadaj

Tlač: Varínska tlačiareň, Varín

Grafická úprava: Adriána Ondrušová

Adresa redakcie: MKS Terchová, tel. č. 041/5695 129,
0911 924 189, mks@terchova.sk
Obecný úrad Terchová, tel. č. 041/5695 138,
terchova@terchova.sk

Evidenčné číslo: 3548/09

ISSN 1338-8827

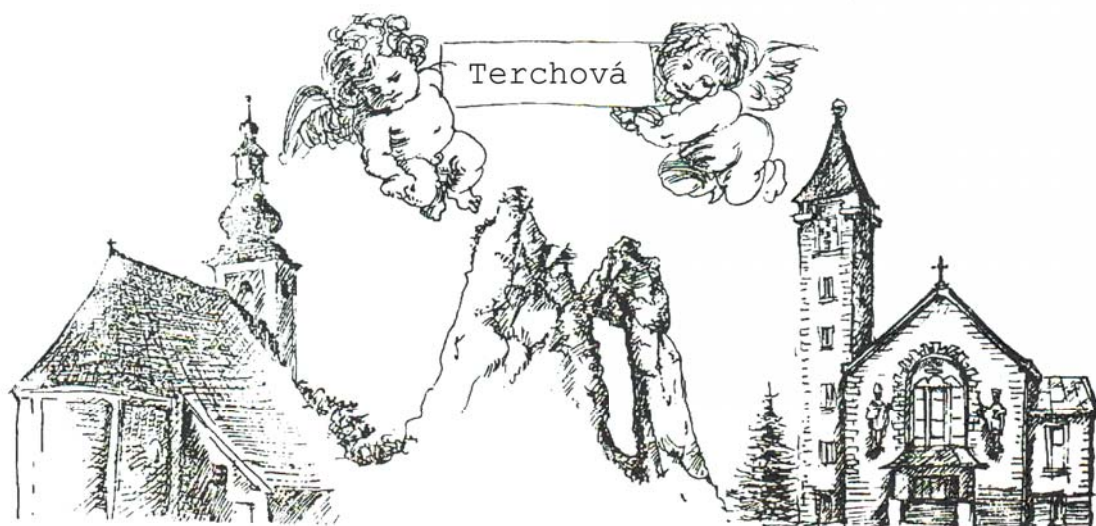
Vyšlo v júli 2020

OBSAH

2	ÚVODNÍK O čase, ktorý žijeme	11	PODUJATIE Majstrovstvá v kosení ručnou kosou	25	UDIALO SA JS Adama Valla informuje
4-5	FARSKÉ LISTY Zomrel Štefan Hanakovič Prvé sväté prijímanie i birmovka budú v septembri Vincent Synák Spomienky	12-13	TLAČOVÁ SPRÁVA 31. Cyrilometodské dni v Terchovej 58. Jánošíkove dni v Terchovej	26	PRIŠLO NA NAŠU ADRESU Spomienka na Alicu Bezákovú Jarné upratovanie prírody
6-7	SERIÁL Kaplnka Nepoškvrneného Počatia Panny Márie Pod Pálenicami Kaplnka Najsvätejšej Trojice u Nižných Berešov	14	JUBILEUM Miroslav Dudík	27	PRIŠLO NA NAŠU ADRESU Noviny Terchová pohľadom verného čitateľa
8-10	OBECNÝ ÚRAD INFORMUJE Unikátny projekt na terchovský spôsob Cyklomagistrála Terchovská dolina Zrekonštruovaná i posvätená Zvonica u Marunov Projekt IROP: Rozšírenie kapacity MŠ Terchová Budovanie centier integrovanej zdravotnej starostlivosti – CIZS Oprava Kaplnky Panny Márie v Tiesňavách	15	SPOMIENKA Ten, čo chodil s krížikom	28	DO VAŠEJ POZORNOSTI Sirup vlastnými rukami
		16-17	REMINISCENCIE Boli sme prví v Česko- Slovensku! sedemdesiatročný	29	ZŠ S MŠ ADAMA FRANTIŠKA KOLLÁRA Zo života školy
		18-19	JUBILEUM Osemdesiatročný mládenec Vilo Meško		REKLAMA
		20-21	PLAGÁT CMD 2020	30	JUBILEUM Od futbalu k thajskému boxu
		22-23	PLAGÁT JD 2020	31	ŠPORT Konečne doma Old boys vyhrali v Zborove nad Bystricou
		24	OSOBNOSTI TERCHOVEJ (80.) Jozef Sermek	32	INFOSERVIS

KRESBA Milan Opalka Noviny Terchová, 1990

NEKROLÓG

Zomrel Štefan Hanakovič

Vo štvrtok 18. júna 2020 sa v Kostole sv. Martina a následne na Národnom cintoríne v Martine konala posledná rozlúčka s bývalým riaditeľom Spolku sv. Vojtecha, správcom Matice slovenskej, bibliografom, knihovníkom, historikom, publicistom a katolíckym aktivistom PhDr. Štefanom Hanakovičom. Medzi množstvom prítomných smútiacich nechýbal ani predseda vlády SR Igor Matovič, žilinský diecézny biskup Tomáš Galis a ďalšie osobnosti duchovného, politického, kultúrneho a vedeckého života.

Štefan Hanakovič mal prepojenie aj s našou obcou. V roku 1990 ako tajomník Matice slovenskej významne prispel k aktívnemu zapojeniu sa tejto najstaršej národnej kultúrnej inštitúcie do programu i propagácie historického prvého ročníka Cyrilometodských dní v Terchovej. Univerzálny odkaz misie svätých bratov zo Solúna, slovanských apoštolov a spolupatrónov Európy reflektujú viaceré jeho texty.

Česť pamiatke vzácneho človeka Štefana Hanakoviča.

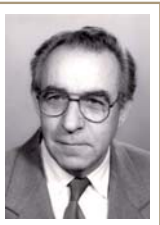
-pc-

Štefan Hanakovič (vľavo) s vtedajším ministrom kultúry SR Ladislavom Snopkom na I. ročníku Cyrilometodských dní v Terchovej (1990). FOTO – FILIP LAŠUT

Za moju spravodlivosť ma Pán odmeni,
za to, že moje ruky sú čisté,
lebo som kráľ po cestách Pánových
a od svojho Boha som neustúpil bezbožne.
Pred očami som mal všetky jeho prikazy
a jeho zákony som neodvrhol.
S ním som bol bez úhony
a uchránil som sa zločinu.
Za moju spravodlivosť ma Pán odmenil,
lebo viďel, že moje ruky sú čisté.

(Zalm 18, 21-25)

*S hlbokým zármutkom v srdci oznamujeme rodine,
priateľom a známym, že náš drahý*

PhDr. Štefan Hanakovič

nás dňa 10. júna 2020 vo veku
nedožitých 89 rokov po krátkej a ťažkej
chorobe navždy opustil.

Posledná rozlúčka s drahým zosnulým
bude vo štvrtok dňa 18. júna 2020 o 13,00 hod.
v Martine v rím. kat. kostole sv. Martina.

Odpočívaj v pokoji!

Smútiaca rodina

SPOMIENKA

*Ruky pracovité
museli skrehnúť,
žiadalo sa im
v rodnej zemi
odpočinúť. Srdce
ubolené prestalo
biť, nebolo lieku,
aby mohlo
ďalej žiť. Už ho
neprebudí slnko
ani krásny deň,
na cintoríne sníva
svoj večný sen.*

Dňa 22. 4. 2020 sme si pripomenuli
25 rokov od poslednej rozlúčky

S Antonom Janíkom
zo Šípkovej

*S láskou naňho spomínajú manželka,
synovia a dcéry s rodinami*

SPOMIENKA

Dňa 28. 4. 2020 nás vo veku 92
rokov navždy opustil náš otec, starý
otec, prastarý a praprastarý otec

Medard Šupica

Ďakujeme príbuzným a známym, ktorí sa
1. 5. 2020 prišli rozlúčiť s naším otcom.

*Kto ste ho poznali, spomeňte
si na neho v modlitbách.*

S láskou a úctou ďakuje celá rodina

Prvé sväté prijímanie i birmovka budú v septembri

Slávnosť Prvého svätého prijímania v našej
farnosti, ktorá sa v plánovanom termíne –
31. máj 2020 – z dôvodu opatrení pred šírením
koronavírusu neuskutočnila, sa bude
konať v nedeľu 13. septembra 2020. O dva
týždne neskôr, 27. septembra, sa bude
konať sviatosť birmovania.

-red-

Vincent Synák s manželkou Annou v terchovskom kroji

Vincent Synák (prvý sprava) v hasičskej uniforme

*Čas je ku mne milostivý,
na chvíľu sa zastaví a príbeh vyjavi
Príbeh krásny, príbeh krutý,
príbeh pre mňa, príbeh o mne.
Príbeh pre Vás...*

S bolesťou v srdci Vám oznamujeme, že náš drahý
zosnulý otec, starý otec, prastarý otec, švagor, sväto,
nadovšetko milujúci nás a našu Terčovú a tiež
matrikár, hasič, folklorista a včelár

Vincent SYNÁK

nás navždy opustil 4. mája 2020 vo veku 94 rokov.

Úprimne ďakujeme za prejavenu sústrasť rodine, členom
dobrovoľného hasičského zboru, susedom, bývalým
kolegom, muzikantom a všetkým, ktorí sa zúčastnili aj
napriek karanténe, na poslednej rozlúčke.

Smútiaca rodina

FOTOARCHÍV – rodina Synáková

Kaplnky, kríže – Božie muky, sochy svätých či zvonice sú hojne rozosiate po celom terchovskom chotári. Popri cestách, v osadách, na kopcoch, pri domoch... Dodávajú miestam, na ktorých sa nachádzajú, ďalší rozmer. Ten človek pochopí, až keď sa na tom mieste zastaví, zamyslí, porozhliada a pomodlí. Tak ako zbožný terchovský umelec, ktorý v priebehu storočí roztrúsil svoje kamenné, drevené i železné artefakty po Terchovskej krajine, aby vydal svedectvo o dobe, v ktorej žil, a zanechal posolstvo pre súčasnosť. Preto sme sa rozhodli na stránkach obecných novín mapovať a približovať tieto zaujímavé miesta ako príspevok k lepšej orientácii a poznaniu miestnej – terchovskej histórie.

V tomto čísle si bližšie predstavíme Kaplnku Najsvätejšej Trojice u Nižných Berešov a Kaplnku Nepoškvrneného Počatia Panny Márie pri rodinnom dome Bučkuliakovcov na Bielom Potoku – Pod Pálenicami. Za hodnotné i zaujímavé informácie o týchto kaplnkách a ochotnú spoluprácu chceme poďakovať pani Anne Šmehýlovej a Gustávovi Halasovi, ktorí neďaleko nich vyrastali a dodnes tam aj bývajú.

KAPLNKY A KRÍŽE V TERCHOVSKEJ KRAJINE
(XXIV. – XXV.)

Kaplnka Nepoškvrneného Počatia Panny Márie Pod Pálenicami

Kaplnka sa nachádza na priechle rodinného domu Bučkuliakovcov, č. d. 615, na Bielom Potoku Pod Pálenicami, v blízkosti hlavnej cesty. Je murovaná, presklená, vnútorný priestor so sochou znázorňuje Lurdsú jaskyňu. Na oblúkovej streche sa nachádza kamenný kríž. Pred kaplnkou sú aj kamenné schodíky, na ktorých sa zvyklo pri modlitbe kľačať, umiestňujú sa tam sviečky alebo kahance. Medzi horným schodom a preskleným priestorom kaplnky sa ešte na čelnej strane nachádza tabuľa, kde je veľkými tlačenými písmenami napísané – „JA SOM NEPOŠKVRNENÉ POČATIE. VRÚCNA TEBE VĎA-KA Ó PREKRÁSNA LURDSKÁ MATIČKA. POSTAVENÉ V JUBILEJNOM ROKU 1958 NA STOROČNICU LURDSKÉHO ZJAVENIA.“

O pohnutej histórii sochy Panny Márie, miestnymi obyvateľmi nazývanej Matička, stavbe kaplnky i oduševnenej viere už nežijúcej strynky Bučkuliakovej rozpráva Gustáv Halas: „Po roku 1950

a začatí prenasledovania rehoľných kňazov a rehoľných sestričiek, ich internovaní, chodila pani Anna Bučkuliaková na návštevy prenasledovaných do Podolínca a do severných Čiech. Raz, pri návšteve tajných rehoľných sestier v Trnave, jej ukázali ukrytú sochu Panny Márie v drevenej debni, kde ju schovávali pred komunistami. Sestričky poprosila, či by jej sochu nedali, že ona bude mať pre ňu dôstojné miesto a postaví pre ňu kaplnku. Po ich súhlase zabalila sochu do plachiet, obalila dekami a v batohu na pleciah doviezla Matičku vlakom a autobusom z Trnavy do Terchovej. Nemala to jednoduché, veď socha má cca 120 centimetrov. Bolo to v čase najtvrdšieho prenasledovania Cirkvi na Slovensku!

Kaplnku na čelnej strane jej rodinného domu stavali po nociach, aby nemal pán Jakub Dávidík, jej kmotor, ktorý robil stavebné práce, nepríjemnosti s ŠtB. Keď udavači zistili, že hrubá stavba je hotová, prišli funkcionári MNV spolu s ŠtB a prikázali stavbu okamžite zbúrať. Ona to odmietla, a tak nastúpili perzekúcie. Stále ju vláčili po súdoch, bola 15-krát na súdnych pojednávaniach... Na súde vyhlásila, že kaplnku nezbúra, nech ju zavrú! Nemohli to urobiť, lebo žila sama, bez manžela, a vychovávala štyroch synov. Kaplnku, aby to nikto nevidel, raz v noci vysvätil dôstojný pán kanonik Štefan Bitter (dátum sa nedomohol).

Pani Bučkuliaková mala neskôr vážny úraz chrbtice a chorľavela. Napriek tomu robila v kostole kvetinovú výzdobu, žehlila oltárne plachty, pomáhala so všetkým, čo vedela; napríklad odpovedala na liturgické spevy a modlitby, keď nebol prítomný organista. Keď sa už nevládala starať o kaplnku, starostlivosť prevzal jej syn Jozef. Dal urobiť opravu striešky, oplechovanie, výmenu plexiskiel, náter sochy a ostatné potrebné veci. V roku 2013 obnovoval sochu Štefan Tlacháč, pri ďalších veciach pomáhali aj pani Anna Laceková so susedmi.

Spomeniem ešte jednu príhodu, ktorá sa stala. Raz večer pribehla k Bučkuliakovcom susedka Paulína, že ide od nich hustý dym. Vznikol požiar v izbe, kde spala strynka Bučkuliaková. Začala horieť olejová farba uskladnená pri kachliach, do ktorých zakúrila.

So šťastím požiar uhasili, aj keď izba bola celá čierna. Neskoršie strynka povedala, že nebyť Matičky, boli by sme vyhoreli. Ochránila nás!“ Touto udalosťou so šťastným koncom dokončil svoje rozprávanie Gustáv Halas.

Kaplnka Najsvätejšej Trojice u Nižných Berešov

Kaplnka sa nachádza v doline Bieleho Potoka hneď vedľa hlavnej cesty, z ktorej je odbočka do osady Nižní Berešovia. Je štvorcového pôdorysu, murovaná, na výšku meria niečo cez dva metre. Na streche kaplnky, ktorú spredu podopierajú po stranách betónové stĺpiky, je osadený kamenný kríž. Vo vnútri je reliéfny obraz Najsvätejšej Trojice a pod ním na čelnej stene vyobrazený dvojkríž na trojvrší.

Pani Anna Šmehýlová začala najskôr odvíjať príbeh kaplnky zo spomienok svojej žijúcej mamy Anny Halasovej, najstaršej občianky Terchovej, ktorá minulý rok oslávila úctyhodných sto rokov života. Po nich už pridala aj svoje pamäte a zážitky viažuce sa k tomuto duchovnému miestu: „Naša mama si pamätá ešte starú kaplnku, ktorá stála na mieste terajšej. Bola malá, štvorcového tvaru, murovaná z kameňa, pokrytá dreveným šindľom a mala zvislé predĺžené okienko. V ňom bola drevená soška Pána Ježiša s trňovou korunou, kľaciaceho na kolenách a nesúceho kríž. Kaplnka postupne začala chátrať, preto sa miestni Berešovci rozhodli postaviť novú. Do nej umiestnili sošku zo starej kaplnky, ktorú ale niekto ukradol. Všetci boli z toho nešťastní...

Mama si nepamätá, kedy sa nová kaplnka stavala. Pýtala som sa aj Ludvíka Synáka; ten si nepamätá výstavbu, ale vie, že na konci vojny už stála terajšia kaplnka, lebo vojaci, ktorí oslobodzovali Terchovú, odtrhli časť dreveného plotu, čo bol pri kaplnke, a z toho miesta strieľali (viď fotografia). Ja si pamätám, že keď som mala 12 rokov, vtedy sme sa celú jeseň chodievali modliť ku kaplnke. Bolo to počas okupácie v roku 1968. Veľmi sme sa báli, že bude vojna. Bolo nás tam plný ‚Kopček‘ – ženy, chlapi, deti. Kopček, tak voláme miesto, kde sú nad kaplnkou záhony. Boli to vrúcne modlitby a na čo si zvlášť pamätám, na konci sme spievali dve pesničky: Ó, Mária, bolestivá, naša ochrana... a Dielo dňa už dokonáva, slnko stráca svoju moc, anjeli len tiško pejú, drahá Matka, dobrú noc... Po dospievaní pesničiek som bola na sto percent presvedčená, že nás Panna Mária chráni a môžeme pokojne spať. Táto spomienka mi ostala na celý život.

A ešte jedna perlička. Vtedy som mala svietiace (fosforové – pozn. redakcie) patričky. Kto ich mal, bol vtedy frajer. Ja som ich náhodou dostala od pána biskupa Nécseya, keď som mu bola gratulovať v Nitre so strynkou Bučkuliakovou. Odtvtedy si pamätám modlitby posvätného ruženca počas októbrov. Celé desaťročia sa ich vždy predmodlievala Viktora Berešíková-Kvaková.

Berešovci sa vždy starali o údržbu a opravu kaplnky. Posledná oprava bola počas výstavby chodníka na Biely Potok v roku 2009. Vtedy sa kúsok pozemku ubral pod chodník. Náklady na nové ohradenie dal obecný úrad, vymalovanie kaplnky i vnútorného obrazu robil Štefan Tlacháč a zrenovovanú kaplnku posvätil vdp. Kruták. Teraz sa o kaplnku stará rodina Františka Cabadaja; ten tam natiahol aj elektriku. Ludvík Synák z vlastnej iniciatívy urobil dve lavičky, aby sa tam dalo príjemne odpočinúť a pomodliť“ – zakončila svoje zaujímavé rozprávanie o Kaplnke Najsvätejšej Trojice pani Anna Šmehýlová.

Marián ZAJAC
FOTO – František MUCHA

FOTOARCHÍV – MKS Terchová

„HRAJÚCE“ AUTOBUSOVÉ ZASTÁVKY

Unikátny projekt na terchovský spôsob

V uplynulých mesiacoch zrealizovala obec Terchová projekt ochrany vtákov nalietavajúcich do sklenených výplní autobusových zastávok. Uplatnila pri tom inovatívne riešenie, ktoré funkčne zosúladiť hlavný ideový zámer s cestovným ruchom a terchovskou muzikou, zapísanou do Reprezentatívneho zoznamu nemotného kultúrneho dedičstva ľudstva. Detailne premyslený grafický koncept zastávok obsahuje prehľadný informačný systém, ktorý turistu oboznámi, kde momentálne trávi čas, kde sú najbližšie zariadenia služieb, respektíve ako sa k nim dostať. Nechýba ani známa kombinácia kresby terchovskej muziky s logom UNESCO.

Záujemcovia si môžu prostredníctvom QR kódu nainštalovať do svojho mobilného telefónu noty s textom terchovskej piesne, ktorá bezprostredne súvisí s konkrétnym miestom. Ľudia čakajúci na autobus tak môžu vyplniť voľnú chvíľku zaspievaním piesne podľa nôt. Kto notám nerozumie, tomu posluži mobil a QR kód. Na zastávkach tak môžu spontánne vzniknúť priateľstvá medzi cestujúcimi. Spoločný spev je, bezpochyby, na to ako stvorený. Azda jedinou „nevýhodou“ môžu byť „sťažnosti interpretov“, že ich spievanie zrušil dochvilný autobus... Po zavedení najnovšej aplikácie (3D projekcia) do mobilu cez QR kód si bude môcť čakajúci dokonca zaspievať aj so „živou“ (3D) terchovskou muzikou!

Všetky uvedené obsahové aspekty budú v dohľadnom čase nainštalované aj do klasických drevených zastávok.

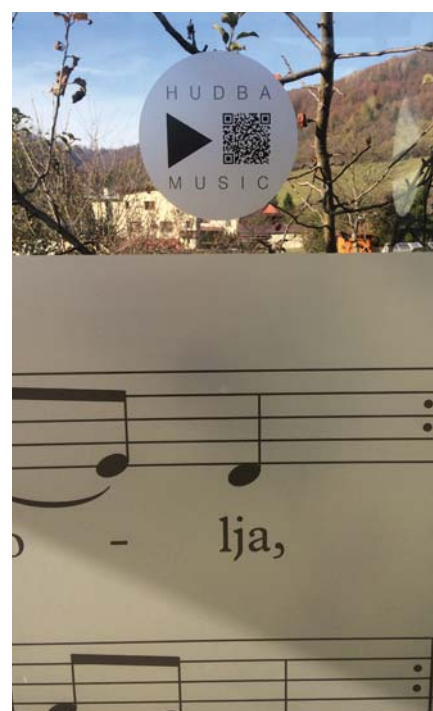
Projekt „hrajúcich“ autobusových zastávok je svojou praktickou využiteľnosťou, originalitou a formou zhotovenia unikátnym dielom. Niečo podobné nikde inde nenájdete. Harmonicky prepája moderné technológie, ekologický rozmer, propagáciu obce, turisticky informačný servis, terchovskú muziku a spev s UNESCO.

Nápad využiť terchovskú muziku a piesne z lokality, kde sa nachádza zastávka, vznikol v hlave Petra Cabadaja, notové zápisy poskytol Vladimír Moravčík. Autorom celkového grafického riešenia a technickým realizátorom projektu je Ján Novosedliak – okrem iného tiež dlhoročný výtvarník medzinárodného folklórneho festivalu Jánošíkove dni.

Prezentácia projektu sa za účasti piatich terchovských muzík uskutoční na piatich miestach súčasne v piatok 31. júla o 11.00 hodine (Vyšné Kamence, ústredie, Vrátna, Biely Potok, Struháreň). Pôjde o programový celok tohtoročných Jánošíkových dní s názvom Podme spolu spievať.

-pc-
FOTO – JÁN NOVOSEDLIAK

SPOJENIE SO ŽILINOU

Cyklomagistrála Terchovská dolina

Žilinu s Terchovou spojí v roku 2022 cyklomagistrála Terchovská dolina, ktorú v stredu 17. júna predstavili v Tepličke nad Váhom. Trasa dlhá vyše 23 kilometrov spája deväť katastrálnych území a vyžiada si celkovú investíciu 6,3 milióna eur.

Projekt cyklomagistrály realizuje od roku 2014 Oblastná organizácia cestovného ruchu (OOCR) Malá Fatra, ktorá získala finančné prostriedky z Integrovaného regionálneho operačného programu. „Partner projektu, Nadácia Kia Motors Slovakia, sa na financovanie bude podieľať sumou vyše 314.000 eur do ukončenia projektu v roku 2022. OOCR Malá Fatra vynaložila od roku 2014 na projekt finančné prostriedky vo výške 350.000 eur, 80 percent z nich financovalo mesto Žilina,“ informoval hovorca mesta Žilina Vladimír Miškovčík.

Mikroregión Terchovská dolina má podľa žilinského primátora a zároveň predsedu OOCR Malá Fatra Petra Fiabáneho výborné predpoklady ohľadne rozvoja cyklotrás. „Rozmanitosťou územia, zachovaným prírodným kultúrnym a historickým bohatstvom má veľmi dobré podmienky na rozvoj cestovného ruchu. Teším sa, že projekt s náročnou prípravou aj realizáciou je v stavebnej fáze. Verím, že novú cyklomagistrálu po jej dokončení ocenia nielen

obyvatelia nášho regiónu, ale i všetci návštevníci,“ povedal Fiabáne.

Trasa cyklomagistrály v hlavnej vetve od Vodného diela Žilina cez Varín kopíruje rieku Varínka až do Terchovej. „V rámci tohto úseku sa stavia desať veľkých mostov s rozpätím 30 až 55 metrov, a šesť lávok v dĺžke desať až 40 metrov. Mosty sú z drevených lepených nosníkov, deväť mostov je prestrešených. Navrhnuté sú s prvkami tradičnej miestnej ľudovej architektúry – tak, aby architektúrou zapadli do prostredia krajiny,“ vysvetlil člen predstavenstva OOCR Malá Fatra Peter Chrapčiak.

Doplnil ešte, že hlavná cyklotrasa prechádza cez územie obcí Belá, Lysica, Stráža, Krasňany a Varín. „Vedľajšia trasa smeruje z Varína cez Gbeľany, Nededzu až do Tepličky nad Váhom. Súčasťou je aj prepojovacia trasa, ktorá slúži na spojenie hlavnej trasy s vedľajšou v rámci obce Varín-Koňhora. Vzhľadom na plánovaný obchvat obce Krasňany by sa bez jej existencie cyklisti, idúci po vedľajšej trase, nemohli napojiť na hlavnú trasu,“ uviedol Chrapčiak.

„Po dobudovaní by mala cyklomagistrála odbremeniť frekventovanú cestu medzi Žilinou a Terchovou od nebezpečných stretov cyklistov a motorových vozidiel. Navyše sa zameriava aj na zatraktívnenie cyklistiky prostredníctvom inštalácie nabíjajúcich staníc na elektrobicykle, ktoré umiestnia v katastri každej obce,“ uzavrel Miškovčík.

TASR
(17. 6. 2020)

Zrekonštruovaná i posvätená Zvonica u Marunov

Na letný slnovrat, 21. júna 2020, sa konala posviacka zrekonštruovanej Zvonice u Marunov, ktorú vykonal správca terchovskej farnosti páter Pavol Hudák, SVD, za účasti zhruba päťdesiatky prítomných ľudí.

Daždu síce viseli nohy z oblohy, no napokon všetko prebehlo bez mokrého scenára a v príjemnej duchovnej atmosfére, podporenej podmanivým hlasom zvona i terchovskými tónmi Repáňovskej muziky. Po posviacke čakalo všetkých chutné občerstvenie v blízkosti chaty.

Viac o rekonštrukcii prezradil rodák z osady Oliver Maruna: „Táto posledná rekonštrukcia bola kvôli krížu z zvonice, ktorý je drevený a odhní. Preto sme urobili nový kríž z červeného smreka, aby bol trvácnejší. Bolo to pomerne náročné, museli sme rozobrať strechu a kríž tam nasadiť. Samotný kríž váži 90 kilogramov, čiže žiadna maličkosť. Okrem toho sa celá zvonica vyčistila a natrela nanovo. Robili sme to všetko dobrovoľníci, čo tieto práce vieme urobiť. Máme spoločenstvo drobných vlastníkov lesa, takzvané Marunovské spoločenstvo, z ktorého ľudia pomáhajú a z neho sa to aj financuje“ – uviedol Oliver Maruna, ktorý sa všetkým prítomným v krátkom príhovore aj poďakoval za pomoc i účasť.

Nech Panna Mária, ktorej meno nesie zvon v zvonici, ochraňuje i oroduje za tento kraj aj ľudí v ňom žijúcich.

TEXT a FOTO – Marián ZAJAC

Projekt IROP: Rozšírenie kapacity MŠ Terchová

Z Integrovaného regionálneho operačného programu (IROP) sa obci Terchová podarilo v minulých rokoch získať dotáciu na projekt Rozšírenie kapacity MŠ Terchová, ktorý sa realizoval nadstavbou objektu školskej jedálne s kuchyňou v školskom areáli u Gregušov. V posledných týždňoch prebiehalo preberanie stavby a kolaudačné konanie. Od septembra 2020 by tak mohli deti využívať nové priestory, ktoré zvýšia nielen celkové možnosti kapacity škôlkarov, ale zároveň sa bude môcť vyučovať, hrať i stravovať v moderných priestoroch.

Pred budovou sa pre potreby škôlky vybudovalo tiež bezpečné detské ihrisko. Popri tomto projekte zároveň obec vlastnou investíciou z rozpočtu zrekonštruovala aj prízemie budovy, ktorého súčasťou je nová jedáleň s kuchyňou.

-OcÚ-

FOTO – Marián ZAJAC

Budovanie centier integrovanej zdravotnej starostlivosti – CIZS

Tak sa volá dotačná výzva Ministerstva zdravotníctva SR, z prostriedkov ktorej sa v priebehu júla 2020 začne rekonštrukcia nášho zdravotného strediska. Stavebné práce sa z dôvodu opatrení proti šíreniu pandémie Covid-19 posunuli z marca na letné mesiace.

Naši lekári ordinujúci v zdravotnom stredisku sa v priebehu júla budú preto dočasne sťahovať do upravených priestorov v budove obecného úradu, kde boli

v minulosti Slovenská sporiteľňa a kancelária TIK-u. Prosíme občanov o trpezlivosť a veríme, že spoločným úsilím sa podarí rekonštrukcia zdravotného strediska tak, aby sme sa v blízkej budúcnosti mohli tešiť z využívania modernejších priestorov pre zdravotnú starostlivosť našich občanov a návštevníkov Terchovej.

-OcÚ-

Oprava Kaplnky Panny Márie v Tiesňavách

V priebehu mája a júna 2020 sme vykonali údržbu Kaplnky Panny Márie v Tiesňavách. Terchovskí jaskyniari sa už dlhšiu dobu starajú o údržbu kaplnky, naposledy to bolo v máji 2015. V uplynulých mesiacoch sa nám podarilo vymeniť trvalé umelé kvety, solárne lampy, obnoviť nečistotami zanešaný text na tabuľke pomocou špeciálnej kamenárskej fixky. Veľká vďaka patrí Jánovi Hanuliakovi st. Piliarovi za zreštaurovanie pôvodnej sochy Panny Márie, ktorá už bola v dezolátnom stave. O údržbu sa pričínili Tomáš Hampl, Emília Hamplová, Irena Hamplová a Danko Porubčanská. Vysadili sme aj živé kvety, ktoré sa pekne rozrástli.

TEXT A FOTO – Tomáš HAMPL

HISTÓRIA PRETEKOV

Majstrovstvá v kosení ručnou kosou

Pred niekoľkými dňami ubehlo presne 20 rokov, čo sa začala v Terchovej písať história pretekov v kosení ručnou kosou, ktoré si získali verných pretekárov, fanúšikov i podporovateľov. Hoci sa už tieto preteky v našej obci nekonajú, hodno pripomenúť, že sme boli inšpiráciou pre mnohých nadšencov ručného kosenia, ktorí podobné súťaže organizovali na ďalších miestach Slovenska (Pohorelá, Hruštín, Ostrý Grúň a inde).

Malé obhliadnutie sa za podujatím, ktorým sme kedysi otvárali terchovskú letnú turistickú sezónu, nám poskytol **Ing. František Kadaš** – neodmysliteľná duša akcie.

„História koseckých pretekov sa v Terchovej začala písať začiatkom tohto tisícročia. S pribúdajúcimi ročníkmi sa postupne zvyšoval tak počet koscov, ako i zúčastnených obcí; súťaž mala počas pomerne krátkej histórie dokonca aj medzinárodný charakter. Od roku 2003 sa na pretekoch začali pravidelne zúčastňovať tiež kosci z Pohorelej, čo dodalo súťaži nový náboj...“

Štandardne sa kosila plocha 0,5 áru. Variabilná bývala šírka a dĺžka parcely, ktorá sa ustálila na 5 x 10 metrov. Aspoň v stručnosti sa pozrime na to, ako vyzerala časová postupnosť konania Majstrovstiev v kosení kosou v Terchovej.

Prvý ročník sa uskutočnil v roku 2000 na sv. Jána (24. jún). Súťažiaci aj návštevníci ho zhodnotili veľmi kladne, čo dalo predpoklad na pokračovanie tejto akcie. Preteky sa konali na **Pavlových lúčach** (areál bývalého autokempingu Vrátna) a zúčastnilo sa na nich celkovo 20 koscov z Terchovej, Predmieria a Skýcova. Podujatie sa ukončilo pálením jánskych ohňov.

V roku 2001 sa preteky premiestnili do areálu Gavurky (23. jún). Majstrovstiev sa zúčastnilo sedemnást pretekárov z Terchovej, Predmieria a Žiliny, pričom organizátori privítali aj koscov z Poľska. Súťaž tak mala prvýkrát medzinárodný charakter, hoci domáci si viac cenili skôr hudobné nadanie poľských pretekárov, než ich výkony v kosení...

Tretie pokračovanie majstrovstiev (22. jún 2002) sa konalo pri Hoteli Boboty a zúčastnilo sa na ňom dvadsať súťažiacich z Terchovej, Žiliny, Závodia a prvý raz aj z Pohorelej. Rivalita domácich koscov a Pohorelcov sa prejavila tiež v kosení družstiev.

V roku 2003 (21. jún) privítala Terchová súťažiacich opäť pri Hoteli Boboty. Celkovo prišlo dvadsaťjeden pretekárov z Terchovej, Pohorelej, Zemianskych Kostolian, Jasenova, Sučian a Belej. Opätovne sa konala súťaž družstiev, pričom od spomenutého roku – keďže na podujatie prišli aj kosci zo širšieho okolia – bol názov akcie zmenený na Majstrovstvá Slovenska v kosení.

Piaty ročník (19. jún 2004) sa už niesol v znamení názvu Majstrovstvá Slovenska a „sveta“ v kosení. Zúčastnil sa na ňom rekordný počet pretekárov – dvadsaťosem. Prišli kosci z Terchovej, Pohorelej, Šútoviec, Habovky, Sučian, Košíc, Kostolnej Vsi, Žiliny a Kremnice. Rovnako ako v predchádzajúcom roku sa konala súťaž družstiev.

Členovia poroty Václav Holúbek, Štefan Maruna a Augustín Kadaš v spoločnosti pátra Dušana Šimalu, SVD, ktorý drží najväčšiu kosu (130 cm) na Slovensku (2005)

Šiesty ročník (25. jún 2005) charakterizovala nielen vysoká účasť koscov (dvadsaťšesť), ale i najvyšší počet zúčastnených obcí a miest – celkovo pätnásť, z toho štyri české. Okrem tradičných rivalov z Terchovej a Pohorelej prišli do slnkom zaliatej Terchovej kosci zo Sučian, Šútoviec, Heľpy, Žiliny, Popročia, Kostolnej Vsi, Bacúcha, Banskej Bystrice a Svrčinovca. Českú republiku reprezentovali Nové Město na Moravě, Oldřišov, Ždár nad Sázavou a Ostrava. Rekonštrukčné práce na Hoteli Boboty prinútili organizátorov vrátiť sa na plochu v Gavurkach – teraz už k novovybudovanému hotelu rovnomenného názvu (Gavurky). Pretekárska účasť zjavne prerástla terchovský chotár. Na podujatí bola tiež predstavená „najväčšia kosa na Slovensku“ (130 cm), ktorú si mohli vyskúšať všetci záujemcovia,“ zakončil svoje rozprávanie František Kadaš.

Ďalšie ročníky Majstrovstiev v kosení kosou v Terchovej sa konali 24. júna 2006 (Hotel Gavurky, siedmy ročník), 23. júna 2007 (Hotel Gavurky, ôsmy ročník), 21. júna 2008 (Hotel Gavurky, deviaty ročník), v júni 2009 sa preteky pre nepriaznivé počasie neuskutočnili a 19. júna 2010 (Hotel Gavurky, jedenásty ročník).

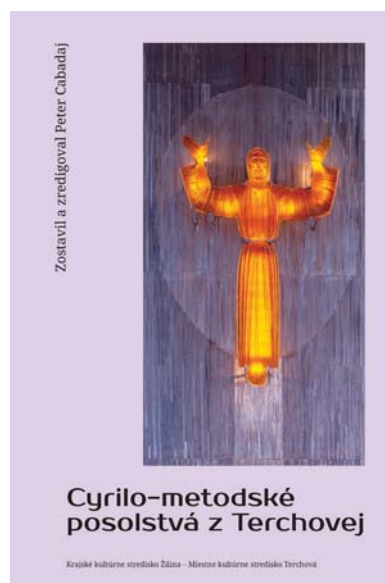
Pripravil Marián ZAJAC

FOTO – MILAN KOSEC

31. Cyrilometodské dni v Terchovej

V pamätnom roku 1990 sa mnohí idealisti naplno oddávali eufórii z nadobudnutej politickej a náboženskej slobody. Úžasnú erupciu uvoľnenej energie, tvorivosti a nápadov v Terchovej pretavili aj do všestranného priblíženia a najmä aktualizovania nadčasového odkazu misie svätých Cyrila a Metoda – patrónov tunajšieho kostola, ktorý je najväčším chrámom na Slovensku zasväteným solúnskym bratom. Hneď prvý ročník Cyrilometodských dní (CMD) priniesol niečo výnimočné a jedinečné. Terhovci ako vôbec prví zorganizovali vo vtedajšej Českej a Slovenskej Federatívnej Republike podujatie, ktoré sa otvorene, sebavedomo a atraktívne zároveň prihlásilo k duchovným hodnotám európskeho kultúrneho dedičstva. Vďaka neúnavnému obetavému úsiliu a šľachetnosti hrstky zanietených ľudí Terchová neskôr odolala náporu všakovakých pseudotrendov i odstredivých tendencií a dokázala si prirodzene udržať svoj vlastný vysoký cyrilo-metodský kredit. Istotne nemôže byť nijaká náhoda, že opäť ako jediná na Slovensku!

K 30. výročiu vzniku CMD pripravovali organizátori bohatý program, ktorý však nakoniec museli z dôvodu pandémie koronavírusu zredukovať. Okrem spomenutého jubilea – sprístupnenie reprezentačnej panelovej výstavy bilancujúcej históriu CMD – rezonuje v rámci podujatia aj 440. výročie prvej písomnej zmienky o Terchovej a tridsiate výročie vzniku obecných novín. Duchovné programy budú premiérové slávené v Diecéznej svätyni sv. Cyrila a Metoda, pre milovníkov špičkového umenia je pripravená exkluzívna výstava akad. sochára, rodáka a občana Terchovej Milana Opalku (sklo), spojená s uvedením knižnej monografie o autorovi. V priestoroch Terchovskej galérie umenia sa uskutoční aj slávnostná prezentácia zborníka Cyrilometodské posolstvá z Terchovej. Obsahovú časť publikácie tvoria príspevky významných slovenských a macedónskych znalcov (historici, duchovné autority).

Všetky programové celky budú dôsledne rešpektovať aktuálne opatrenia súvisiace s pandemiou koronavírusu.

Organizátori CMD mali vždy na zreteli skutočnosť, že spolupatróni Európy, svätí Cyril a Metod, sú jasným dôkazom a potvrdením toho, že na pomyselnéj stavbe monumentálnej európskej duchovnosti je nezanedbateľná časť muriva aj naša – slovenská!

Peter CABADAJ

58. Jánošíkove dni v Terchovej

Pripravovaný 58. ročník Medzinárodného folklórneho festivalu Jánošíkove dni v Terchovej sa uskutoční 29. júla až 2. augusta 2020. Hlavným organizátorom podujatia je Obec Terchová, spoluorganizátorom Žilinský samosprávny kraj – Krajské kultúrne stredisko v Žiline. Akciu z verejných zdrojov podporil Fond na podporu umenia.

Zamýšľaný bohatý päťdňový program museli organizátori v dôsledku pandémie koronavírusu výrazne zredukovať. Nebudú programy v amfiteátri, zrušený je konský vozový sprievod, festivalový stan, jarmok ľudových remesiel, všetky stánky s občerstvením a suvenírmí, atrakcie pre deti. Uskutočnia sa len programy v interiéroch priestoroch (Terchovská galéria umenia, Kultúrny dom a Relaxačno-informačné centrum v Terchovej, Makovického dom v Žiline). Jediným exteriérovým programom bude – na piatich miestach obce súčasne – prezentácia projektu „hrajúcich“ autobusových zastávok.

Počas celého trvania akcie budú dôsledne rešpektované všetky aktuálne hygienické a bezpečnostné opatrenia a nariadenia, ako i stanovený počet maximálne 1000 osôb na celé podujatie (aj s účinkujúcimi). Celkovo je do predaja vyčlenených štyristo lístkov – 100 na piatkový podvečerný program v kultúrnom dome (10 eur za lístok) a 300 na sobotný večerný galaprogram v relaxačno-informačnom centre (20 eur za lístok)

Mnohí ľudia sa istotne pýtajú, či má zmysel a význam robiť festival v takomto krajne obmedzenom režime. Pre organizátorov Jánošíkových dní však ide o principiálnu otázku. Za nijakých okolností nechceli pripustiť zrušenie podujatia v roku 440. výročia prvej písomnej zmienky o Terchovej. Eventuálne zrušenie ročníka by bola tiež neodpuštitelná „morálna facka“ predchodcom, ktorí v minulosti konanie festivalu obetavo a nezištne zachraňovali aj za krajne nepriaznivých poveternostných podmienok (prúdke lejaky, povodeň) a účinkovania iných negatívnych faktorov. Aj preto sú Jánošíkove dni silnou značkou, aj preto chodieval na podujatie od jeho vzniku obrovské množstvo záujemcov. Žiaľ, teraz masy ľudí prísť nemôžu, organizátori však pevne veria, že o rok bude zas všetko „po starom“. Drvivá väčšina milovníkov folklóru sa bude musieť uspokojiť aspoň s priamymi televíznymi (TV NOE) a rozhlasovými prenosmi (RTVS), respektíve záznamami. Viac ani pri najlepšej vôli organizátori pre svojich priaznivcov urobiť nemôžu a vopred im ďakujú za porozumenie.

Priestor v tohtoročnom programe dostanú len súbory, skupiny a sólisti z Terchovej a okolia. Na rozdiel od Východnej, Detvy, Myjavy či iných lokalít, ktoré zrušili svoje festivaly, disponuje Terchová obrovským tvorivým folklórnym potenciálom. Skúsení organizátori chcú naň hrdo poukázať, a i takto v rámci obmedzených možností naplniť kľúčové slovo Jánošíkových dní 2020 OTCOVIZEŇ, bezprostredne súvisiace s jubileom vzniku obce Terchová.

Peter CABADAJ

Miroslav Dudík sedemdesiatročný

Rady čerstvých sedemdesiatnikov rozšíril 4. apríla 2020 aj Miroslav Dudík – uznávaný huslista, spevák, skladateľ, upravovateľ ľudových piesní, organizátor hudobného folklórneho života, laureát prestížnej Ceny Pavla Tonkoviča (a mnohých ďalších domácich aj medzinárodných ocenení), jedna z najpopulárnejších osobností folklórneho diania na Slovensku...

Pochádzal z chýrnej muzikantskej rodiny, jeho starý otec, legendárny myjavský primáš Samko Dudík, už na prelome 19. a 20. storočia šírili vo svete dobré meno slovenského ľudového interpretačného umenia. Všestranná tvorivá osobnosť Miroslava Dudíka je spätá s folklórnym súborom Gymnik, Lúčnicou, Orchestrom Opery Slovenského národného divadla a vyše štyroch decénií s Orchestrom ľudových nástrojov Slovenského rozhlasu (OLUN) v Bratislave.

Blízky srdečný vzťah má Miroslav Dudík aj k Terchovej, čo potvrdzujú nielen jeho dlhoročné kamarátske vzťahy s našimi rodákmi, ale i niekdajšia spolupráca na príprave a realizácii medzinárodného folklórneho festivalu Jánošíkove dni. Krátkym textom prispel tiež do knihy Veď je tá Terchová..., vydanéj Miestnym kultúrnym strediskom v roku 1996.

„Moje vyznanie Terchovej? Nuž cez človeka. Cez nebohého Chvasteka i toho terajšieho Milana, cez malého Miloša Bobáňa, keď bol ešte malý a sledoval som ho na celoslovenských folklórnych súťažiach. Cez Vila Meška, Ruda Patrnčiaka, Rybárovcov..., cez ich muziku, piesne, talent, umenie, prostotu. Cez kopce, lesy, modliaceho sa Mnícha, Jánošíka a dážď, lebo aj ten sem patrí. Sem, do mojej Terchovej.“

Miroslav Dudík
- hudobník

Jubilantovi Miroslavovi Dudíkovi vinšujeme síce s oneskorením, ale o to srdečnejšie v mene jeho terchovských kamarátov, ako i redakcie a čitateľov našich novín do ďalšej sedemdesiatky pevne zdravie, trvalé rodinné šťastie, veľa životnej energie, tvorivých nápadov a úspešných koncertov.

Ad multos annos, milý priateľ a vzácny človek!

-pc-

Miroslav Dudík s Ťažkou muzikou na Jánošíkových dňoch. FOTOARCHÍV – MKS Terchová

Ten, čo chodil s krížikom

Pred rokom, presnejšie 19. júna 2019, nás predišiel do večnosti **Václav Holúbek**. Spomínam si, že keď som doma oznámil, že zomrel ujo Václav – tak som ho zvykol oslovovať – , moji chlapci sa ihneď vypytali, kto to bol, či ho poznali aj oni, ako vyzeral. Po chvíľke rozmyšľania som im ho začal opisovať ako vyzeral, kde býval, že ho mohli vidieť v kostole či na cintoríne spievať medzi spevákmi z chórusa, alebo na Jasličkovej pobožnosti, že počas sviatkov chodil na omše v kroji čítať zo Svätého písma...

Keďže synovia miništrujú, na jazyk sa mi tlačila ešte jedna indícia, ktorá by uja Václava chlapcom priblížila. Často totiž chodil aj do sakristie, odkiaľ niekedy začínali procesie a on stával na ich začiatku. V tom z chlapcov unisono vyhrklo: „Ahá... to je ten, čo chodil s krížikom.“

Veru, hádam každému, kto Václava Holúbka poznal, najskôr napadne obraz, ako s krížikom vyzdvihnutým napred seba kráča pred procesiami na vrch Oravcove, ulicami obce na Vzkriesenie, Božie Telo, krížovými cestami, alebo hore kostolom pred miništrantmi a muzikantmi pri slávnostných bohoslužbách. Osobne som mal šťastie na časté spoločné stretnutia, pri ktorých nikdy nechýbal pre neho typický priateľský úsmev a humor. Vždy začal otázkou: „Mároško, ako sa máš?“ A moja odpoveď bývala stále rovnaká: „Keď Vás vidím, tak dobre.“ A začala sa debata. Taká normálna, ľudská.

Mal rád kone a prakticky celý život sa im venoval. Keďže bol kamarát aj s mojím starým, tiež koniarom, vedel i mená koní,

ktoré mal starý otec. Rád rozprával o rodine a svojich deťoch, s ktorými som vrstovník a s ktorými sme vedno miništrovali za čias páňa Šaba, účinkovali na Jasličkovej... Bol hasič, folklorista, zaujímal sa o futbal i hokej, ktorý jeho vnuci hrali za Žilinu. Nechýbaval na majstrovstvách v kosení kosou, ktoré sme v našej obci vyše desaťročie organizovali. Dokonca bol v rozhodcovskej porote koseckých pretekov! A po ich skončení sme raz, po jednom „zdravotnom“, akosi ťažšie hľadali spoločne cestu domov...

Istotne by bolo toho ešte omnoho viac, čo by som o ujovi Václavovi mohol napísať či povedať. Všetky tieto myšlienky a veľa ďalších som si premietal stojac sám nad jeho hrobom v deň poslednej rozlúčky, ktorú som, žiaľ, nestihol, čo ma veľmi mrzí. Cestoval som z juhu Slovenska a ako to často býva, okolnosti zariadili, že som zmeškal pohreb. Na cintorín som prišiel, keď tam už nikto nebol. No aj tak mali chvíle nad hrobom tohto nezameniteľného človeka svoje čaro. Na chvíľu som sa snažil zastaviť čas a po hektickej ceste z Nitry, v tichu pietneho miesta, som s pokojom v duši a modlitbou na perách spomínal na uja Václava, ktorého si budú mnohí, nielen moji synovia, pamätať ako toho, čo chodil s krížikom.

Dňa 19. júna 2020 na výročnú spomienku úmrtia

Marián ZAJAC

FOTO – František MUCHA

Boli sme prví v Česko-Slovensku!

„Dvadsiatkový“ rok 2020 je z pohľadu našej obce v znamení niekoľkých zaujímavých jubileí, ktoré nemôžu ani v tejto zložitej „dobe koronavírusovej“ zostať nepovšimnuté. Koncom júna uplynie presne tridsať rokov od vzniku Cyrilometodských dní v Terchovej. Práve tomuto jubileu venujeme záverečný diel nášho spomienkového „triptychu“.

Kostol svätých Cyrila a Metoda v Terchovej

Čo tomu predchádzalo?

Obec Terchová pociťovala od druhej polovice 30. rokov minulého storočia akútnu nutnosť väčšieho a priestrannejšieho chrámu. Kostol sv. Martina, postavený v roku 1731, už kapacitne nevyhovoval. Konkrétnu iniciatívu vyvinul mladý kňaz Štefan Bitter, ktorému podal pomocnú ruku cirkevný výbor. Ten po vzájomnej dohode s urbárskym výborom slúbil zabezpečenie finančných zdrojov. Peniaze sa získali odpredaním hory Gbezová vo Vrátnej varínskej píle Ofa. Išlo o čiastku vo výške jeden milión stotisíc korún. Celkový rozpočet ale predstavoval sumu až tri milióny korún... Rozdiel nakoniec vyrovnali miestni veriaci formou dobrovoľných zbierok a bezplatných prác na stavbe chrámu.

Výberom staveniska a spracovaním projektovej dokumentácie bol poverený uznávaný „architekt dvoch storočí“ Milan Michal Harminec. Po mimoriadne namáhavom vykopaní základov položili v roku 1942 základný kameň budovy nového Božieho stánku. Realizáciu objektu zadávateľa zverili stavebnému družstvu z Banskej Bystrice. Na jeseň 1944 už bola stavba kostola dokončená, omietnutá a pokrytá škridlou. Začiatkom jari nasledujúceho roka však zasiahol krutý vír vojnového besnenia. Popolom ľahlo cca 150 obytných domov vrátane farskej budovy. Tragédia sa odohrala v noci z 8. na 9. a z 9. na 10. apríla 1945 – čiže pred sedemdesiatimi piatimi rokmi. Útočisko poskytla hrubá stavba nového chrámu, kde našli poškodení obyvatelia prístrešie na ubytovanie i možnosť uskladnenia úrody. Ihneď po skončení vojny pristúpili veriaci k finálnym prácam.

Slávnosť konsekrácie nového terchovského kostola sa uskutočnila 9. októbra 1949 za prítomnosti apoštolského administrátora

Nitrianskej diecézy arcibiskupa Eduarda Nécseya. Po jeho boku koncelebroval otec myšlienky postavenia cyrilo-metodského chrámu kanonik Štefan Bitter (6. 1. 1910 Mojmirovce – 27. 5. 2008 Žilina). Istotne možno oprávnenne konštatovať, že práve on mal kľúčovú zásluhu na tom, že vedenie obce prijalo uvážené a prezieravé rozhodnutie o výstavbe nového kostola, zasväteného slovanským apoštolom a dnešným spolupatrónom Európy.

Nezabudnuteľné chvíle

„Otvorili sa dvere temníc, do ktorých mocní nášho podtatranského sveta povtláčali ideály kresťanstva. Pozapchávali všetky škáročky, cez ktoré mohli prenikať jasné lúče filozofie, ktorou sa starý kontinent riadil tisícročia. Ale pravda prenikala aj spod tých hrubých prikrývk bezduchých, falošných, klamlivých ideí.

Môžeme len tušiť, že akosi podobne, zložito, prenikali do vedomia Slovienov idey kresťanstva pred príchodom vierozvestov svätých Konštantína (Cyrila) a Metoda. Že len vďaka ich historickému činu nastal rozmach duchovného a kultúrneho napredovania Európy. Cesta, ktorá cez úžiny, priepasti, zátarasy a nepriazeň dejín doviedla k súčasnosti aj slovenský národ.“

Touto krátkou esejou sme od roku 1990 pravidelne otvárali všetky programové bulletiny či knižné pamätnice, vydané pri príležitosti jubileí Cyrilometodských dní v Terchovej. Apropo, podujatie je textovo a obrazovo zrekapitulované v štyroch samostatných publikáciách! Málokto (nielen) slovenská akcia sa môže pochváliť takýmto komplexným zdokumentovaním. Opomenúť nemožno ani Cyrilo-metodskú knihu zo skla. Nádherné umelecké dielo akad. sochára Milana Opalku udeľuje od roku 2009 tunajšia Farnosť sv. Martina osobnostiam, ktoré sa zaslúžili o vznik, zveladenie, podporu a propagáciu Cyrilometodských dní v Terchovej, respektíve významne prispeli k šíreniu univerzálneho odkazu slovanských apoštolov a spolupatrónov Európy.

Hoci od vzniku našich Cyrilometodských dní uplynuli tri decéniá, okolnosti, ktoré predchádzali ich štartu, mám pred očami, ako by to bolo len pred niekoľkými týždňami...V prvých mesiacoch pamätného roka 1990 sa mnohí idealisti naplno oddávali eufórii z nadobudnutej politickej a náboženskej slobody. Fascinujúcu erupciu uvoľnenej energie, tvorivosti a nápadov sme sa v Terchovej snažili pretaviť aj do všestranného priblíženia a hlavne aktualizovania nadčasového odkazu misie svätých solúnskych bratov

– patrónov tunajšieho kostola. Správca farnosti páter Jozef Šabo, SVD, a duša miestnej kultúry Rudo Patrnciak ma čoraz naliehavšie začali oslovovať v súvislosti so zamýšľaným cieľom uskutočniť v obci programovo bohaté celoslovenské cyrilo-metodské podujatie. Čoskoro v rámci intenzívnych diskusií nastala všeobecná zhoda v tom, že univerzálny odkaz slovanských apoštolov predstavuje trvalú hodnotu, ku ktorej sa treba neustále vracaa ako k fundamentu našej viery, vzdelanosti, kultúry a národnej hrdosti. Osobne som prízvukoval myšlienku dedičstva otcovizne, v toku stáročí spájanú práve s duchovnou a kultúrnou misiou bratov zo Solúna na Velkej Morave. Terchovská snaha vyvierala z neochvejného presvedčenia, že cyrilo-metodská idea nikdy neprestala žiť v kresťanských a národných dejinách Slovenska a Slovákov. Účinne sa prejavovala ako živý prameň viery a nádeje, ktorý generácie predkov povzbudzoval v krajne zložitých, osudových historických časoch.

Obec už mala svoje noviny

Ako najmladšiemu spoluzakladateľovi Cyrilometodských dní v Terchovej mi pripadla úloha zabezpečiť propagáciu akcie. Technické

vymoženosti dnešného ultramoderného informačného veku (mobilné telefóny, internet, sociálne siete...) sme vtedy nepoznali. Existovali len noviny, časopisy, verejnoprávna televízia a rozhlas. Celoplošné súkromné elektronické médiá vznikli až v neskoršom období. Nemožno však v tejto súvislosti obísť dôležitý fakt, že naša obec mala už od marca 1990 vlastné noviny – mesačník Terchová. Išlo o vôbec prvé dedinské periodikum, ktoré začalo vychádzať vo vtedajšej Českej a Slovenskej Federatívnej Republike po zlomových novembrových udalostiach roka 1989 (Nežná revolúcia). A bez prerušenia vychádza dodnes!

Práve na stránkach obecných novín vyšiel v ich druhom čísle – začiatkom mája 1990 – môj článok, v ktorom prvý raz zaznela komplexnejšia informácia o programe chystanej veľkej akcie. Azda nezaškodí, keď tento príspevok ako reminiscenciu na nezaбудnuteľné chvíle uverejníme aj s časovým odstupom niečo vyše tridsiatich rokov.

„Už o necelé dva mesiace privíta naša obec účastníkov I. ročníka Cyrilometodských dní v Terchovej. Z uvedeného dôvodu budeme venovať tomuto významnému podujatiu náležitú pozornosť. Najprv informatívne priblížime základné fakty. Pri vzniku samotnej myšlienky stála skutočnosť zasvätenia tunajšieho kostola. Ako iste viete (alebo možno ani nevíete), náš rímskokatolícky kostol, zasvätený solúnskym bratom, je najväčším chrámom s cyrilo-metodským patrocinom na teritóriu Slovenska. A tak sa zrodila idea pripomenúť si v širších súvislostiach sviatkov našich vierozvestov, slovanských apoštolov a spolupatroinov Európy – svätých Cyrila a Metoda.

Organizátori prišli s návrhom pripraviť podujatie, prostredníctvom ktorého by v Terchovej radi privítali čo najširší okruh záujemcov. A ponuka je vskutku atraktívna. Podme však pekne po poriadku. Oficiálny začiatok je naplánovaný na sviatok Petra a Pavla (piatok, 29. 6. 1990); v zasadačke Miestneho národného výboru (MNV) bude slávnostne otvorená výstava Matice slovenskej, venovaná najstarším písomným pamiatkam (16.00 h). Večer o 18.00 h sa uskutoční vo Vrátnej privítanie pozvaných cirkevných, politických, vedeckých a umeleckých osobností, ktoré poctia svojou prítomnosťou naše podujatie. O 21.00 h čaká milovníkov umenia v amfiteátri Nad bôrami prekvapenie – trojhodinová opera Svätopluk, ktorá bude mať u nás svoju premiéru. Tematicky sa viaže k cyrilo-metodskému obdobiu a ja pevne verím, že náš nový amfiteáter nebude zívaf prázdnotou...

Na druhý deň (sobota, 30. 6.) sa vo Vrátnej uskutoční vedecký seminár o význame a zmysle cyrilo-metodského odkazu pre národné povedomie a 21. storočie. Vedci zo Slovenska, Česka a Poľska budú mať k danej problematike pripravené fundované referáty. O 21.00 h odštartuje v amfiteátri audiovizuálny program Svetlo prišlo zo

Solúna, ktorý režijne pripravil predseda Matice slovenskej Viliam Gruska. Pôjde o svedectvo archívov, umenia a vedy, prehovorí k nám sila slova Písma.

Bohatý program ponúka nedeľa (1. 7.). Z pestrej škály podujatí spomeniem na tomto mieste latinsky celebrovanú svätú omšu, ktorú budú z nášho kostola v priamom televíznom prenose snímať kamery Česko-Slovenskej televízie. Po jej skončení priamy prenos z Terchovej pokračuje procesiou veriacich na vrch Oravcove, kde bude nainštalovaný desaťmetrový dvojramenný Cyrilo-metodský kríž.

Nebudem sa už ďalej rozpisovať o obsahovej náplni našich osláv. Terchovská verejnosť bude podrobne informovaná prostredníctvom tlače a miestneho rozhlasu. Do propagácie celej akcie sa aktívne zapojí televízia, rozhlas, tlačené médiá, Matica slovenská. Dňa 26. apríla 1990 sa zišiel na svojom prvom zasadnutí prípravný výbor Cyrilometodských dní v Terchovej. Vedením programovej komisie bol poverený Rudolf Patrnciák, riaditeľ MKS, propagačnej komisie Peter Cabaďaj, tajomník MNV, organizačno-technickej komisie Ladislav Hanuliak, podpredseda MNV. Šéfom organizačného výboru je Milan Opalka, predseda MNV. Dôstojný pán dekan Jozef Šabo prisľúbil pomoc pri príprave slávnostnej svätej omše, procesie a nadviazaní kontaktov s cirkevnými hodnosťami.

Na prelome júna a júla 1990 bude Terchová opäť raz v centre slovenského diania. Už v tejto chvíli vyzývam všetkých spoluobčanov k podpore ušľachtilej myšlienky. V minulosti prevládala – myslím si, celkom opodstatnene – u našich ľudí pocit, že sa v Terchovej nič mimoriadne nedeje. Počas najbližších dní ale budeme mať jedinečnú príležitosť založiť novú tradíciu veľkého cyrilo-metodského podujatia. Veríme v pochopenie a zároveň obraciame naše hlavy k nebesám s prosbou, aby sa už konečne nad nami hriešnikmi zmlievali v podobe priaznivého počasia... (Terchová, 1990, roč. 1, č. 2, s. 2–3)

Obálka bulletinu

Vysoký cyrilo-metodský kredit

Vlani zosnulý Viliam Ján Gruska, autor programového konceptu Cyrilometodských dní v Terchovej, napísal, že sa „hneď od svojho štartu stali periodickým podujatím novej generácie – s ekumenickým pozadím a cieľmi“. Zdôraznený epiteton „podujatie novej generácie“ považoval za opodstatnený, lebo sa v ňom „k jednej ústrednej myšlienke prihlasujú rozmanité prejavy ľudového aj vyššieho umenia, názory a stanoviská vedy interpretované najvýraznejšími osobnosťami, náboženské obrady a pobožnosti usporiadané tiež za účasti čelných predstaviteľov nášho duchovného života“.

Opakovane a bez akýchkoľvek zábran možno i dnes konštatovať, že už premiérový ročník Cyrilometodských dní znamenal niečo výnimočné a jedinečné. Terhovci ako vôbec prví ponúkli Slovensku i vtedajšej federácii podujatie, ktoré sa otvorene, sebavedomo, kultívovane a atraktívne zároveň prihlásilo k duchovným hodnotám európskeho kultúrneho dedičstva. Možno si to vtedy zainteresovaní ani neuvedomovali, ale ďalší vývoj potvrdil, že naša iniciatíva významne prispela nielen k prehĺbeniu viery, národného povedomia a vlastenectva, ale aj európskej identity. Áno, prišli tiež roky, keď Cyrilometodské dni museli čeliť najmä finančným ťažkostiam. Nič to však nemení na skutočnosti a úprimných prejavoch hrdosti, že vďaka neúnavnému obetavému úsiliu a šľachetnosti zanietých ľudí Terchová odolala náporu všakovakých pseudotrendov i odstredivých tendencií a dokázala si prirodzene udržať svoj vlastný vysoký cyrilo-metodský kredit. Určite nie je nijaká náhoda, že opäť ako jediná na Slovensku!

Peter CABADAJ

FOTOARCHÍV – MKS Terchová

Sprava: Peter Cabaďaj, páter Jozef Šabo, SVD, Milan Opalka, Iveta Hanuliaková (začiatok 90. rokov)

Osemdesiatročný mládenec

Vilo Meško

„Všetko veru nepoviete iba slovom či pesničkou. Tá príde – odíde. Dakto ju počuje len raz..., hoci ty ju zanôtiš aj sto razy a zakaždým máš z nej radosť, ale mám pocit, že odíde so mnou... Aj z pamäti ľudí sa vytratí..., ako aj tanec. Tiež sa pomíne. V tebe i tých druhých. No a voľakedy chceš povedať aj viac. Povedať tak, aby to zostalo, aby si ty zostal v tom. Aj za sto rokov budú vedieť, čo si si myslel, ako si mal rád to, čo bolo a čo je..., lebo aj drevo vie rozprávať“ (Viliam Meško).

Koncom tridsiatych a v prvej polovici štyridsiatych rokov 20. storočia uzrela v Jánošíkovom kraji svetlo sveta silná generácia hudobníkov, spevákov a tanečníkov. Niekoľko jej členov podnetne zasiahlo do vývinu slovenského folklórneho hnutia, všetci prispeli k tomu, že v decembri 2013 bol prvok Terchovská muzika zapísaný do Reprezentatívneho zoznamu nehmotného kultúrneho dedičstva ľudstva UNESCO. Najvýraznejším žijúcim protagonistom tohto generácie je Viliam (Vilo) Meško, narodený 15. júla 1940.

Počas obdivuhodnej šesťdesiatročnej tvorivej dráhy prešiel zaujímavou vývinovou cestou, na ktorej stretol, spoznal a rozvinul priateľské vzťahy s pleiádou osobností nášho umenia, kultúry a spoločenského diania. Zároveň platí, že vlastnou všestrannou činnosťou úspešne reprezentoval nielen seba a Slovensko, ale i rodinu Terchovú.

Od útleho detstva spieva, tancuje a hrá – ľavou i pravou rukou – na mnohé hudobné nástroje (husle sólo, husle kontra, basa, heligónka, akordeón, ústna harmonika, rôzne píšťalky, fujara, drumblá a iné). Keď mal trinásť rokov, stal sa predníkom chýrneho terchovského mládežníckeho zoskupenia. Neskôr profesionálne tancoval v SLUK-u, hral, spieval a tancoval v PULS-e v Prešove, bol členom Opery Slovenského národného divadla, kde okrem spevu v prípade potreby aj zatancoval. Krátko pracoval ako asistent v Slovenskom filme, hral v desiatkach celovečerných, stredometrážnych, televíznych či dokumentárnych snímkach – predovšetkým s folklórnou tematikou. Najviac hereckých príležitostí mu poskytol Martin Ťapák (okrem iných titulov aj v slávnom filme Pacho, hybský zbojník), preto nebola náhoda, že Vilo Meško účinkoval v „bilančnom“ dokumente o režisérovej životnej ceste a bohatej umeleckej tvorbe (2017).

Plynutím času – buď ako sólista, alebo s vlastnou muzikou – absolvoval nespočítateľné množstvo festivalov doma i v zahraničí, vystúpil na prestížnych medzinárodných akciách, nahral niekoľko platní, dlhodobo spolupracoval s rozhlasom.

Drevo je preňho zmyslom života

Rezbárstvu venuje Vilo Meško intenzívnu pozornosť od roku 1959, keď významný sochár Alexander Trizuljak hľadal v SLUK-u medzi tanečníkmi model na hlavnú sochu vojaka na bratislavskom Slavíne. Nakoniec si vybral staršieho brata Františka, s ktorým chodieval vnímavý a učenív Vilo do ateliéru na každé sedenie. Pozorne pritom sledoval majstra pri práci. Ten ho nielen veľa naučil, ale i zoznámil so špičkovými odborníkmi na drevo.

Ako rezbár vytvoril Vilo Meško mimoriadne rozsiahle dielo, ktoré sa nachádza v mnohých súkromných zbierkach doma aj vo svete, v slovenských galériách a múzeách. Sošku terchovského páru dokonca horolezci vyniesli na Nanga Parbat v Himalájach! Renomovaný hudobný skladateľ Svetozár Stračina, ktorého osemdesiatku si pripomenieme začiatkom decembra, voľakedy trefne uviedol, že „drevo je pre Vilo Meška hudbou i sochou, je zmyslom života“.

Nevýčerpatelný inšpiračný zdroj umelcovej rezbárskej činnosti predstavujú bohaté zážitky z detstva, dôkladná znalosť terchovského koloritu a reálií, spomienky na nositeľov ľudových tradícií... Námety čerpá tiež z národnej histórie a mytológie, pričom najbližšie má, logicky, k jánošíkovskej legende.

Osobitnú rolu v kontexte jeho širokospektrálneho diela zohráva sakrálna tvorba. Meškove plastiky sú štylizované, rezané úsporne a výrazné súčasne. Zvyčajne majú zachovaný tvar daný klámi a kolíkmi dreva, z ktorého boli zhotovené. Ich veľkosť je rôzna, povrch spravidla hladký, niektoré majú stopy po dláte alebo je na nich čiastočne kôra. Tmavá kôra dodáva soškám nielen drsnosť, ale i kontrastnú farebnosť obohatenú ešte morením dreva zemitými kolormi. Okrem voľných plastík, sošiek madon, betlehemcov, citlivo upravených samorastov (korpusov) a iných diel vytvoril umelec niekoľko veľkorozmerných drevorezieb a reliéfov s námetom terchovských muzikantov.

Deväťdesiat výstav po celom svete

Svetobežník Vilo Meško vie toho vskutku veľmi veľa. Ťažko posúdiť, či je viac muzikant alebo ľudový rozprávač, rezbár alebo spevák, tanečník alebo herec. Úplne vážne ale treba zdôrazniť, že jeho univerzálny talent vyviera z dôkladných znalostí rodného prostredia a precíteného osudového vzťahu k Jánošíkovmu kraju. Unikátna terchovská ľudová tradícia, fascinujúca prírodná scenéria, drsné životné podmienky, remeselný fortieľ ľudí, povestná bujará fantázia a žartovanie sa naplno premietli do Vilovho osobnostného naturelu. On k tejto rozmanitej genetickej výbave pripojil cieľavedomú chlapeckú robotu, trpezlivosť a zdravú ambicióznosť, vychádzajúcu z uvedomenia si vlastných kvalít, schopností aj možností. S takto nakumulovanou energiou už desaťročia dobýja domáce i zahraničné javiská, respektíve priestory galérií alebo múzeí.

Vernisáže výstav jeho majstrovských plastík a sôch sú pre divákov jedinečným vizuálnym aj sluchovým zážitkom. Kreatívny umelec zvykne svoje diela okrem slov šarmantne „okomentovať“ tiež neodolateľnou terchovskou/slovenskou muzikou a spevom. V tej chvíli je úplne fuk, či preberá na heligónke, cifruje na husliach, drží v rukách basičku, fúka do fujary alebo kúzlí s drumbľou. Inak povedané, na čo siahne, to vydáva sugestívne autentické svedectvo o kumšte, virtuozite a fatálnom vzťahu k vlastnému poslaniu šíriť a propagovať hodnoty slovenského ľudového umenia. Terchovského rodáka registrujú v tejto výrazovej polohe azda vo všetkých európskych krajinách, v USA, Kanade, ale tiež na africkom a ázijskom kontinente. Deväťdesiat dosiaľ uskutočnených samostatných výstav (!) po celom svete flagrantne demonštrovalo tvorcovu jedinečnosť, originalnosť, súzvuk pevných rezbárskych rúk s jemnými ciframi hudobných instrumentov, a najmä osudové zrastenie s našou ľudovou kultúrou.

Americká historka

Ako viem z vlastnej skúsenosti, mnohí Slováci žijúci v Kanade aj USA majú vo svojich domovoch Vilove drevorezby či platne. Na koľko hovoríme o Amerike, oprášime jednu zaujímavú historku. Pred vyše štvrtstoročím (1994) sa v meste Cedar Rapids (štát Iowa) slávnostne otváralo Národné české a slovenské múzeum. Ceremoniál poctili svojou prítomnosťou až traja vtedajší prezidenti – Bill Clinton, Václav Havel a Michal Kováč. Nekompromisnej ochranke prezidenta Spojených štátov amerických vôbec nešlo do hlavy, čo to drží Vilo Meško v rukách. Zrejme si mysleli, že môže ísť o nejakú tajnú teroristickú zbraň alebo rafinovanú drogovú skrýšu... A keď to Terchovec rozbalil a priložil k ústam, nervózni „amíci“ boli v stave plnej pohotovosti. Nakoniec vyšlo najavo, že má v rukách len akýsi čudný hudobný nástroj. Upokojili sa a šéf Bieleho domu diskretné podíšiel k Vilovi Meškovi. Zvedavo doslova hltal

Viliam Meško: Terchovskí muzikanti hrajú a spievajú (drevorezba, 1980; v zbierkach Považského múzea Žilina)

Terchovská muzika Vila Meška (prvá polovica 80. rokov). Sprava: Ján Miho, Tomáš Meško, Vilo Meško, Ladislav (Vlado) Mihalčatin

preňho totálne neznámy zvuk dreveného nástroja a uznanlivo kývol hlavou. Evidentne ho to zaujalo. Bezprostredne po doznení detviarskych fujarových tónov prezident svetovej veľmoci – mimochodom, taktiež hudobník, čiže kolega – spontánne zatlieskal a poznamenal: „Ja som Clinton, Bill...“ Šarmantného muzikanta z kraja Jánošíka to ale nijako nevyviedlo z rovnováhy a kontroval po svojom: „Teší ma. Ja som Meško, Vil...“

Nakrútili o ňom päť filmov

Hoci decénia žil v Bratislave a teraz v neďalekej Rovinke, rodný Jánošíkov kraj, ktorý hrdlo a úspešne reprezentoval na štyroch kontinentoch, má trvalé miesto v umelcových spomienkach. „Bola to krása“ – uvádza v knihe Keď sa povie Terchová: vyznanie rodisku – „počúvať po večeroch spevy dievok a mládencov, ktoré sa rozliehali celým krajom. Veľakrát som hral na svadbách a iných zábavách. Dodnes si presne pamätám pesničky chlapov a žien, ktoré si s obľubou spievali. Museli sme vedieť zahrať všetky pesničky, keby nie, tak by bolo s nami zle-nedobre. Aj keď sme sedeli na pántoch, ktoré boli dosť vysoké, vyšší terchovskí chlapi by na nás boli ľahko dočiahli...“ (1994)

Životný príbeh a rozmanité dielo originálneho tvorcu inšpirovali filmárov k vzniku piatich dokumentárnych snímok (Múza mu zverila nástroje, Neďaleko do Terchovej, Veruže mi zahraj..., Vilo Meško z Terchovej, Keď terchovské srdce bije – Vilo Meško). Jedinečný umelcov prínos k udržiavaniu, zveľaďovaniu a propagácii národného kultúrneho dedičstva Slovenska a Slovákov bol ocenený niekoľkými prestížnymi vyznamenaniami. Pripojila sa i Terchová, ktorá slávnemu rodákovi udelila v roku 2006 čestné občianstvo.

Síce s miernym predstihom, ale o to srdečnejšie vinšujeme osemdesiatročnému mláďencovi Vilovi Meškovi z Podoliny pevné zdravie, dobrý myseľ, veľa tvorivých nápadov, neutíchajúcu životnú energiu a trvalé rodinné šťastie. Ad multos annos, milý jubilant a vzácny kamarát!

Peter CABADAJ

FOTOARCHÍV – MKS Terchová

Pri príležitosti významného životného jubilea Viliama Meška sa mala konať počas tohtoročných Jánošíkových dní vernisáž jeho výstav. Keďže okolnosti súvisiace s pandemiou koronavírusu nedovoľujú realizovať dôstojnú akciu pre väčší počet ľudí, organizátori festivalu sa rozhodli umelcovu výstavu preložiť na budúci rok.

OBEC TERCHOVÁ • BISKUPSKÝ ÚRAD ŽILINA • MIESTNE KULTÚRNE STREDISKO TERCHOVÁ • FARSKÝ ÚRAD TERCHOVÁ
ŽILINSKÝ SAMOSPRÁVNÝ KRAJ • KRAJSKÉ KULTÚRNE STREDISKO V ŽILINE • CENTRUM PRE RODINU A MLÁDEŽ, n. o.

31. ROČNÍK

CYRILONMETODSKÝCH DNÍ

V TERCHOVEJ

3. - 5. JÚLA 2020

PIATOK 3. JÚLA   SOBOTA 4. JÚLA   NEDEĽA 5. JÚLA

6.30 a 8.30 h Kostol svätých Cyrila a Metoda
SVÄTÉ OMŠE

8.30 h

**ODHALENIE PAMÄTNEJ TABULE
PÁTRÓVI JOZEFOVI STAŠOVI, SDB,
NA FARSKEJ BUDOVE**

10.30 h Kostol svätých Cyrila a Metoda
**CYRILLO-METODSKÁ SVÄTÁ OMŠA
V PRIAMOM PRENOSE TV LUX**

celebruje: Mons. Tomáš Galis – žilinský diecézny
biskup

hra na organe: Janka Patrnčiaková *účinkujú:*
Repáňovská muzika (sprievod),
terchovský ľud

**TERCHOVÁ BOLA V ROKU 1990
PRVÝM MIESTOM NA ÚZEMÍ
VTEDAJŠEJ ČESKEJ A SLOVENSKEJ
FEDERATÍVNEJ REPUBLIKY, KDE SA
KONALI CYRILLOMETODSKÉ DNI.
TENTO ROK JE PODUJATIE
PRVÝKRÁT SLÁVENÉ V DIECÉZNEJ
SVÄTYNI SV. CYRILA A METODA.**

**PROGRAM, KTORÝ MUSELI ORGANIZÁTORI
ZREDUKOVAŤ, BUDE DÔSLEDNE REŠPEKTOVAŤ
OPATRENIA SÚVISIACE S PANDÉMIOU
KORONAVÍRUSU.**

www.terchova.sk • www.terchova.fara.sk
www.cyrilometodskedni.sk

14.00 h Terchovská galéria umenia
MILAN OPALKA - SKLO

**VERNISÁŽ VÝSTAVY SPOJENÁ S UVEDENÍM KNIHY
O JEJ AUTOROVÍ**

účinkujú: Milan Opalka, Zbojband, Nataša
Berešková, Vladimír Moravčík ml.
vstupný príhovor: Peter Cabadaj

17.00 h Kostol svätých Cyrila a Metoda
**LITURGIA SV. JANA ZLATOÚSTEHO
GRÉCKOKATOLÍCKA SVÄTÁ OMŠA**

celebruje: Dr. Emil Turiak - žilinský dekan
Gréckokatolíckej cirkvi
spev: Chrysostomos - Gréckokatolícky miešaný
zbor pod vedením Martina Škovieru

16.00 h Kostol svätých Cyrila a Metoda
**KRÍŽOVÁ CESTA NÁRODNÝCH
SVÄTCOV**

18.15 h

SVÄTÁ OMŠA

Po sv. omši bude sprístupnená panelová výstava,
nainštalovaná v kostole pri príležitosti 30. výročia
vzniku Cyrilometodských dní

19.30 h Terchovská galéria umenia (budova
obecného úradu)

NAŠE JUBILEÁ

SLÁVNOSTNÝ PROGRAM VENOVANÝ 440. VÝROČIU

PRVEJ PÍSMONEJ ZMIENKY O OBCI, 30. VÝROČIU

VZNIKU CYRILLOMETODSKÝCH DNÍ A NOVÍN

TERCHOVÁ

účinkujú: Peter Cabadaj, Rudolf Patrnčiak, Ján
Miho ml., Marián Zajac, Ťažká muzika, Nebeská
muzika, Alexandra Ondrušová, Marek Dikoš,
Zuzana Patrnčiaková, Veronika Zajacová, Anna
Dávidíková

scenárista, réžia, moderovanie: Peter Cabadaj

URBÁR TERCHOVÁ POZEMKOVÉ SPOLOČENSTVO
POZEMKOVÉ SPOLOČENSTVO RIEČNICA-HORNÁ TÍŽNA
POZEMKOVÉ SPOLOČENSTVO CINGELOV A ONDRUŠOV
ROLNÍCKE DRUŽSTVO TERCHOVÁ

JÁNOŠÍKOVÉ DNI

STREDA 29. JÚL

11.00 h Obecný úrad v Terchovej

UDELOVANIE CENY OBCE TERCHOVÁ

PRI PRÍLEŽITOSTI 440. VÝROČIA PRVEJ PÍSMONEJ ZMIENKY

účinkujú: **Ľudová hudba Jasminky Vallovej**

garant: Marián Zajac

ŠTVRTOK 30. JÚL

15.00 h Krajské kultúrne stredisko v Žiline

Makovického dom

BÁBY A ICH HÁBY

VERNISÁŽ VÝSTAVY KROJOVANÝCH BÁBIK DOPLNENEJ

O REPLIKY SVADOBNÝCH VENCŮ A PART

garant: Krajské kultúrne stredisko v Žiline

PIATOK 31. JÚL

11.00 h Vyšné Kamenec, Ústredie,
Vrátna, Biely Potok, Struháren

POĎME SPOLU SPIEVAŤ

účinkujú: **terchovské muziky z príslušných častí obce (Zbojband,**

Repáňovská muzika, terchovská muzika Jariabkovci,

Malá Bellanka, Ľudová hudba Jasminky Vallovej)

scenár, réžia: Peter Cabada

17.30 h Kultúrny dom Andreja Hlinku

TERCHOVÁ, TERCHOVÁ...

KOMORNÝ PROGRAM PRI PRÍLEŽITOSTI JUBILEÁ OBCE

v priamom prenose Rádia Regina

účinkujú: **Repáňovská muzika, Terchovská muzika z Doliny,**

Trío z Chotára, Vincent Krkoška, Ján Mlho, Zbojband,

Arzén & Jaroslav Gažo, Nebeská muzika, Marek Dikoš,

Ťažká muzika, Spojené muziky terchovské

moderátorka: Gabriela Tomajková

scenár, réžia: Juraj Hamar

garant: Rudolf Patrnáček

SOBOTA 1. AUGUST

10.00 h Terchovská galéria umenia

MILAN OPALKA – SKLO

CYRILOMETODSKÉ DNI V TERCHOVEJ 1990 – 2020

PREZENTÁCIA VÝSTAV

hudobný hosť: **Arzén**

vstupný príhovor: Peter Cabada, garant: Rudolf Patrnáček

10.00 – 13.00 h Kultúrny dom Andreja Hlinku

MUZIKANTSKÁ ZLATÁ DIELŇA

KURZY INSTRUMENTÁLNEJ ĽUDOVEJ HUDBY

garant: Andrej Dostál

15.00 h Terchovská galéria umenia

ZDENO HORECKÝ

PROGRAM PRI PRÍLEŽITOSTI 90. VÝROČIA

VYTVARNIKOVHO NARODENIA,

SPOJENÝ S PREMIETNUTÍM NAJNOVŠIEHO FILMU

PETRA CHMELU BÁSNIK ORAVSKEJ PRÍRODY

účinkujú: **Zdeno Horecký, Ťažká muzika & Trío z Chotára**

scenár, réžia: Peter Cabada

20.30 h Relaxačno-informačné centrum

VŠADE DOBRE, V TERCHOVEJ NAJLEPŠIE!

V PRIAMOM PRENOSE TV NOE

účinkujú: **Haštrie, Ľudová hudba Jasminky Vallovej,**

Alexandra Ondrušová & Ninka Dikošová, Adam Martoš,

Terchovskí heligonkári pri SZUŠ Akadémia Muzika, Tomáš Kubala,

Kristián Kasak, Ľudové hudby Zázrivá, Jozefa Holúbka, Terchová,

ženská spevácka skupina Tíšina, terchovské muziky z Dolníakov,

Sokole, Ľudová hudba Minárikovci, Ženy spod Rozsutca,

terchovská muzika a ženská spevácka skupina Pupov,

Terchovské ženíčky a dôchodci, Malý Rozsutec (po 50 rokoch),

folklórny súbor Chotár & terchovská muzika Jariabkovci,

Ľudová hudba Malá Bellanka, Spojené muziky terchovské,

Zlaté husle & účastníci tvorivých dielní,

moderátorka: Alžbeta Švecová

scenár, réžia: Peter Cabada & Terchovská muzika, n. o.

NEDĽA 2. AUGUST

8.30 h Kostol sv. Cyrila a Metoda

SVÄTÁ OMŠA

ZA NOSITEĽOV ĽUDOVÝCH TRADÍCIÍ

celebruje: **páter Pavol Hudák, SVD**

účinkujú: **muzikanti a speváci z Terchovej**

garant: Rudolf Patrnáček

SPRIEVODNÉ PROGRAMY

28. 7 – 1. 8. web a facebook KrKs v Žiline

„HOJA, HOJA, MŇE ŠE DOBRE PAŠE...“

ZOSTRIHY Z PROGRAMOV

DETSKÝCH FOLKLÓRNYCH KOLEKTÍVOV

ŽILINSKEHO KRAJA Z UPLYNULÝCH JANOŠÍKOVÝCH DNI

2. 8. web a facebook KrKs v Žiline

MILAN KOSEČ: A VERU POŠIBAJ KONÍČKA...

DOKUMENTÁRNY FILM

O ERBOVOM PROGRAME JANOŠÍKOVÝCH DNI

– KONSKOM VOZOVOM SPRIEVODE.

Z verejných zdrojov podporil
fond
na podporu
umenia
u.

✓ V TERCHOVEJ
29. júl – 2. august 2020

Jozef Sermek

Od konca roku 2005 uverejňujeme na stránkach obecných novín stručné medailóny výrazných postáv Terchovej. Pri ich publikovaní uplatňujeme princíp časového hľadiska – od 17. storočia dodnes. „Jubilejnou“ osemdesiatou osobnosťou v rámci nášho dlhodobého seriálu je Mgr. Jozef Sermek. Biografické údaje pre autora textu zabezpečil Marián Zajac.

UČITEĽ, ORGANIZÁTOR KULTÚRNEHO A SPOLOČENSKÉHO ŽIVOTA

(narodený 1. 9. 1936 v Prosieku)

Všestranný spoločenský, kultúrny, osvetový a športový život v Jánošíkovom kraji v šesťdesiatych rokoch minulého storočia je neodmysliteľne spätý s nevelkou skupinou mimoriadne činorodých učiteľov. Ako oduševnení usporiadatelia systematicky organizovali rôzne folklórne podujatia, zábavy, estrády, súťaže, lyžiarske preteky, turistické výstupy... Boli tiež zdatní muzikanti, speváci, fotografi, publicisti, vynálezcovia, včelári, milovníci prírody či ekológovia. Medzi vtedajších aktívnych terchovských učiteľov patrili aj Jozef Sermek, na ktorého si istotne pamätajú staršie ročníky našich spoluobčanov.

Ludovú školu vychodil v rodnej liptovskej obci Prosiek, študoval na mešťianke v Liptovskej Sielnici (1947–1951) a gymnáziu v Liptovskom Mikuláši (1951–1954). Ako nekvalifikovaný učiteľ nastúpil do Lietavy (1954), kde pôsobil do roku 1959. Medzičasom absolvoval povinnú základnú vojenskú službu v Stríbre pri Tachove (Česko). V rokoch 1961–1967 bol zástupcom riaditeľa Základnej školy v Terchovej. Po odchode z našej obce pôsobil desať rokov ako riaditeľ Základnej školy v Dolnej Tižine, ďalšie decénium bol riaditeľom Základnej školy v Hôrkach, kde do roku 2004 učil ešte ako dôchodca na polovičný úväzok. Spoločne s manželkou, tiež pedagógkou, žije na zaslúženom odpočinku v Hôrkach.

Jozef Sermek bol vedno s priateľmi a učiteľskými kolegami Miroslavom Staňom a Vladimírom Marunom členom prípravného výboru prvých ročníkov dnešného Medzinárodného folklórneho festivalu Jánošíkove dni v Terchovej. Oprávnené ho teda môžeme zaradiť medzi otcov zakladateľov tejto veľkej, divácky mimoriadne vyhľadávanej akcie. Aj vďaka Sermekovmu úsiliu, vynaloženej energii, tvorivým a organizačným schopnostiam sa mohol v dňoch 24. – 25. augusta 1963 uskutočniť premiérový ročník Jánošíkových dní. Prišlo naň takmer dvadsať tisíc divákov, pre ktorých boli vo Vrátnej pripravené hudobné, tanečné, spevácke i recitačné programy.

Zásľuhou manažérskych dispozícií Jozefa Sermeka chodila na prvé ročníky Jánošíkových dní Činohra Slovenského národného divadla. Herecká legenda a bravúrna recitátorka Eva Kristinová si v tejto súvislosti s odstupom času zaspomínala: „Nikdy v živote nezabudnem na 10. júl 1965. Išli sme z Bratislavy ukončiť sezónu Slovenského národného divadla do krásneho prostredia jánošíkovského kraja s milovanou inscenáciou Bačova žena. Šťastní sme pozorovali, ako každou minútou pribúda záujemcov nielen

z celého širšieho okolia, ale aj z veľmi ďaleka. A potom to prišlo. Priertrž mračien, ladovec, búrka – všetko dohromady. Keď sa vyčatilo, pripravovali sme sa na vystúpenie v stanoch, kde stála voda po členky. Báli sme sa o zdravie divákov, ktorých rady napriek všetkému hustli a vytrvalo čakali na začiatok. Po ten začiatok sme sa aj dostali, ďalej už nie. Dažďom i nešťastnou náhodou prestala fungovať zvuková aparátúra. Spln mesiaca žiaril ako zrkadlo, v jeho svetle sa tajomne črtali hory a temrava vysokých smrekov a jedlí. Išlo o najnádhernejšiu kulisu ku hre, ktorá sa nedala hrať... Okolo nášho odchádzajúceho autobusu sa zhrčili davy premoknutých, uzímaných a sklamaných divákov, ktorí stále nechceli uveriť, že naozaj odchádzame, že sme sa tentoraz vzdali, že neuvidia našu Bačovu ženu. A v autobuse bola nálada ešte horšia. Hoci bez viny – vinovatí, zúfalí sme si podaktorí veru aj poplakali...“ Eva Kristinová, „posledná štúrovkyňa“, odišla do večnosti v nedeľu 14. júna 2020 v pozhnanom veku 91 rokov.

Agilný Jozef Sermek významne pomáhal Mirovi Križovi tiež pri vzniku konského vozového sprievodu z Terchovej do Vrátnej, ktorý premiérový odštartoval v nedeľu 18. augusta 1968 počas šiesteho ročníka Jánošíkových dní. Tisíce záujemcov neodradili ani hrôzostrašné čierne mračná visiace nad ich hlavami. Akoby išlo o predzvesť čohosi tragického, osudového. Nikto z prítomných milovníkov folklóru, turistov či obyčajných zvedavcov vtedy nemohol tušiť, že už o tri dni (21. 8.) vtrhne na územie našej vlasti polmilionová armáda piatich spojeneckých krajín Varšavskej zmluvy. Táto brutálna invázia a demonštrácia hrubej ozbrojenej sily nemilosrdne skoncovala s obrodným demokratizačným procesom, respektíve pochovala sen Alexandra Dubčeka a reformných komunistov o socializme s ľudskou tvárou. Jánošíkove dni v Terchovej tak boli poslednou veľkou kultúrno-spoločenskou akciou v Československu pred príchodom okupantov s ich 6 300 tankami, dvoma tisíckami diel a rakiet a osemsto lietadlami.

Nadväzujúc na ocenenie Mira Križa in memoriam, Vladimíra Marunu a Miroslava Staňa in memoriam z roku 2018 bola vlní udelená Mgr. Jozefovi Sermekovi Cena Obce Terchová za zásluhy pri vzniku, programovom a organizačno-technickom zabezpečení prvých ročníkov medzinárodného folklórneho festivalu Jánošíkove dni.

Literatúra: Cabadaj, Peter. Medzinárodný folklórny festival Jánošíkove dni v Terchovej (1959, 1963–2012): Pamätnica. Obec Terchová, 2012, s. 11; Cabadaj, Peter. Pocta štyrom osobnostiam. In Terchová, 2019, roč. 30, č. 4, s. 16; Životopis Jozefa Sermeka. Rukopis, 2019.

Peter CABADAJ

FOTO – František MUCHA

JS Adama Valla informuje

Skupina sa v uplynulom roku venovala Terénnemu prieskumu Vrátnej doliny a Belskej doliny taktiež prieskumu Tiesňav až po Dolinu Obšivanka a vrch Oravcove. Pri prieskumoch sme bohužiaľ na nič významné nenatrafili. Za uplynulý rok sme v na našich lokalitách uskutočnili celkovo 39 akcií, z ktorých sme vytvorili 23 technických denníkov. Veľa akcií máme odpracovaných aj v Strážovských vrchoch presne číslo akcií, ale neeviduujeme. Usporiadali sme pár spoločných akcií, kde sa stretli jaskyniari z mnohých skupín Slovenska a Česka. Prvá bola v Kryštálovej jaskyni, kde sme vykopali sondu v Jaskyni nad Kryštálovou, sonda nás utvrdila, že pokračovať tu v kopaní nemá zmysel. Večer bolo v Štefanovej pripravené posedenie a guláš, ktorý pripravovala Iveta Štefková a Ján Muráň. Na druhý deň sme vykonali terénny prieskum Belských skál až po Belské vyvieracky. Druhá akcia bola zameraná na Malý Kriváň. Tu sa zúčastnili jaskyniari z klubu Strážovské vrchy a ČSS ZO 6-08 Dagmar. Na Malom Kriváni sme mali v pláne otvoriť sondu pri veľkom výdychu, ktorí sme našli v zime. Na mieste nás, ale zaskočila puklina širokých pár centimetrov, ktorá sa smerom do masívu nerozširovala. Vybrali sme si, preto náhodne jedno miesto v línii závrťov, ktoré sa nám najviac pozdávalo. Po celom dni kopania sa nám podarilo dostať do pukliny, ktorá pokračuje smerom dole, ale pokračovanie sme kôli bezpečnosti odložili. Na druhý deň bolo v pláne ísť do Krivánskej priepasti a Priepasti neprajníkov spraviť fotodokumentáciu, ale v noci prišla búrka a náš plán nám prekazila. Ráno po svitaní sme sa pobalili a odchádzame domou. Určite sa tu o rok vrátíme. Naši členovia sa venovali činnosti nielen v jaskyniach, ale zúčastnili sa aj na podujatí Vyčistíme si Terčovú, kde sa zberali odpadky v okolí Terchovej. Vykonali sme údržbu studničiek v Tiesňavách a zhotovili stojan na bicykle. Zlikvidovali sme čiernu skládku odpadu pri osade Štefanová. Ďalej

sme sa angažovali u našich kamarátov v Strážovských vrchoch v jaskyniach Kamenný dážď a Beňová Medvedia jaskyňa. Máme tu odpracovaných veľa akcií, na ktorých sa podarili krásne objavy za čo si našich priateľov veľmi ctíme.

Na záver tohto sa nám po terénnom prieskume podarilo určiť miesto, kde sme vykopali novú odhadom zatiaľ 12 metrov dlhú fluviokrasovú jaskyňu zatiaľ bez prievanu ale veríme, že nás pustí ďalej. Jaskyňa sa nachádza vo Vyhnannej v minulosti bola určite obývaná jazvecmi, pár metrov od vchodu sme našli kostrové pozostatky jazveca, líšky, kuny lesnej a veľa ďalších neurčených druhov.

Jaskyňu obývali najmä jazvece, usúdili sme to podľa hrubej vrstvy sedimentu ich trusu s hrúbkou miestami aj 15 cm v truse boli obsiahnuté schránky liskaviek topoľových a mäťových. Dúfame, že jaskyňa nás pustí hlbšie do útrob Malej Fatry.

Tomáš HAMPL

FOTOARCHÍV – JS Adama Valla

Spomienka na Alicu Bezákovú

Dňa 22. júna 2020 uplynulo päť rokov, čo nás navždy opustila naša drahá Alica Bezáková, rodená Bernátová – mamička, stará mama a rodáčka z Terchovej.

Narodila sa 27. mája 1924 v Terchovej ako druhé dieťa Jozefa a Margity Bernátovcov. Otec Jozef Bernát, rodák zo Stráňav, bol v rokoch 1919 až 1939 notárom Notárskeho obvodu v Terchovej. S pomocou manželky Margity, staršej dcéry Mercedes a mladšej Alice sa významným spôsobom podieľal na rozvoji obce, ktorú v tom čase trápila nezamestnanosť, alkoholizmus, choroby a celkový nedostatok infraštruktúry. Jozef Bernát a jeho rodina prispeli svojou prácou k založeniu miestneho spolku Červeného kríža, založeniu trachómovej stanice a poštového družstva, elektrifikácii dediny, regulácii potoka, ako i k organizácii kultúrneho a spoločenského života v obci. Manželka Margita viedla pre Terchovky kurzy varenia a šitia. Alica, Mercedes a celá rodina Bernátovcov účinkovali v miestnom ochotníckom divadle, na ktorého založení sa tiež podieľali.

Po absolvovaní päťtriednej rímskokatolíckej ľudovej školy v Terchovej Alica pokračovala v štúdiu na štátnej meštianskej zmiešanej škole vo Varíne a na rímskokatolíckej meštianskej dievčenskej škole v Spišskej Novej Vsi. Bernátovci žili v Terchovej do roku 1939. Otec rodiny Jozef Bernát vtedy prijal pozíciu na ministerstve zahraničných vecí. Celá rodina sa odsťahovala do Prahy a po skončení vojny do Bratislavy.

Alica prežila svoj život v turbulentných časoch vojny a po nej nasledujúcej totality, v priebehu ktorej bola aj s rodinou perzekvovaná. Terchová si však naprieč celým jej životom zachovala špeciálne postavenie v Alicinom srdci, nakoľko to bolo miesto, kde podľa vlastných slov prežila najkrajšie roky života. K láske k Terchovej viedla tiež svoje deti a vnúčatá, ktoré s ňou a neskôr už aj bez nej Terchovú často navštevovali.

Na našu drahú mamičku s láskou spomínajú deti Jozef, Bruno, Alica a vnúčatá.

ĎAKUJEME

Jarné upratovanie prírody

Počas jari sa aktivizovali v Terchovej mnohí dobrovoľníci, ktorým nie je ľahostajné ako vyzerá prostredie, kde žijeme, pracujeme alebo relaxujeme. Iste ide o chvályhodné aktivity, ktoré treba oceniť a poďakovať sa.

Chlapci a dievča z HZS

Náčelník HZS Malá Fatra Juraj Ondruš priblížil aktivitu svojim ľuďmi.

„Lukáš Gallo, Andrej Bardy, Juraj Ondruš ml., Jakub Sloviak, Matej Sloviak, Branislav Porubčanský a Veronika Tichá vyčistili od rázcestia obe strany cesty i rieky smerom do Štefanovej, a tiež obe strany cesty aj riečisko smerom po Chatu Vrátna. Tieto veci nerobíme pre peniaze. Čistíme si to, lebo tu žijeme.“

Iniciatíva Jozefa Miča

V sobotu 2. mája 2020 sa stretli viacerí ľudia, ktorým Jozef Mičo na svojom FB poďakoval slovami: „Chcem sa úprimne poďakovať všetkým, ktorí sa zúčastnili čistenia turistických chodníkov vo Vrátni. Dievčatám z KOČR Žilinský turistický kraj – Ivete Chabadovej, Eve Vitekovej, Lucii Švaňovej, Jane

Chudíkovej, Mirke Štriflerovej, zamestnancom Turistického centra Terchová – Márii Štefkovej, Anne Márii Dávidkovej, na čele s Mariánom Bardiovským, Martinovi Sočuvkovi s rodinou, Tomášovi Senkovi, Adriáne Fitzelovej, Beáte Bulejčíkovej, Terchovským skautom na čele s pátrom Pavlom Hudákom, Janis Mičovej s Ditou a Milicou, Eve Mičovej, Milanovi Podolcovi, Jejinsky Mičo, Kataríne Mažgútovej so synom a Petrovi Lutišanovi. Spolu sme vyzbierali 14 vriec odpadu, ktorý do hôr naozaj nepatrí.“

Rybári čistili rieky

O tejto aktivite, ktorá prebiehala 16. mája 2020, informoval Štefan Rybár.

„Členovia rybárskeho zväzu čistili Varínku od Nižných Kamencov a postupne prešli aj do riek Struhárňanka, Vrátnanka a Biely Potok. Plné vrecia odpadu skončili na zbernom dvore. Vrecia nám zabezpečil obecný úrad. Ďakujem všetkým zúčastneným.“

-red-

FOTO – HZS Malá Fatra

Noviny Terchová pohľadom verného čitateľa

Kamil Somorovský s Lenkou Mahútovou v roku 2019

Propagácia terchovského spoločenského, kultúrneho i športového života, už dlhé roky mimoriadne priaznivého vo vzťahu k občanom, je neodmysliteľne spätá s farebným ilustrovaným časopisom Terchová. Pripomeniem, že rok 2020 je pre vašu obec významným jubilejným rokom (440. výročie prvej písomnej zmienky, tridsiate výročie vzniku obecných novín a Cyrilometodských dní v Terchovej).

O dianie vo vašej obci na severnom Poľsku sa pozorne zaujímam zvlášť prostredníctvom dvojmesačne vydávaného časopisu Terchová, ale i ostatných mediálnych zdrojov. Keďže som už piaty rok pravidelným čitateľom vášho obľúbeného, vysoko kvalitného periodika, mám dobrý pocit z toho, ako sa obec dostáva do povedomia. Vždy sa teším na každé prichádzajúce číslo, v ktorom je zhodnotená tvár Terchovej a Terchovcov. So záujmom čítam obsah každej stránky, zvlášť články súvisiace s históriou, ako i o jednotlivých osobnostiach z kultúry, verejno-spoločenského života a športu.

Bohatý rozhľad mi dávajú tiež články, ktoré obsahom presahujú teritórium Terchovej aj Slovenska. V priebehu roka prechádzam vašou obcou cca 5-krát, keďže cestujem na dolnú Oravu režírovať motocyklové preteky, na ktorých súťažia aj terchovskí rodáci. Zvlášť veľký talent a tri sezóny absolútne neprekonateľný Miroslav Ďurko (19 rokov), už trojnásobný majster Slovenska vo svojej kategórii Enduro a Country Cross. Popri ňom reprezentujú

a dobrými výsledkami zviditeľňujú obec i ďalší jazdci – Jakub Repáš (19 rokov), alebo skúsenejší borci Peter (39 rokov) a Štefan (35 rokov) Lacúchovci.

Tieto riadky píšem dodnes v nezabudnuteľných spomienkach, keď som jedného predvíkendového podvečera cestoval v roku 2016 cez Terchovú na preteky do Žaškova komentovať terénne medzinárodné preteky. Zastavil som sa tesne pred Terchovou na benzínke Slovnaft Vyšné Kamence tankovať PHM. Pri pokladni som zaregistroval farebný časopis Terchová, ktorý ma upútal. Vôbec som nevážal o jeho vlastníctve, a už som ho nepustil z rúk. Až teraz, s odstupom času, si uvedomujem, ako som sa s týmto exkluzívnym časopisom zoznámil a ako ho trvale vyhľadávam pri svojich cestách do vášho kraja.

V ďalšom roku (2017) som sa už snažil získavať každé číslo celoročne. Dánilo sa mi! Ak mám hodnotiť celé trojročné obdobie časopisu, ktoré mám zviazané (pozri obrázok), skutočne musím vyjadriť veľkú vďaku a pctu tvorcom tohto obecného média. Osobitne 6-člennej redakčnej rade, šéfredaktorovi Jánovi Mihovi ml., či ďalším pracovníkom redakcie. Všetci vytrvalo zvládajú niesť tak vzácnu zástavu dobrého, pravdivého a nebojácneho novinárskeho slova.

Úžasný časopis!

Nie je to iba môj názor. Jedného dňa ma doma navštívil dlhoročný priateľ, ktorého na stolíku upútal práve čerstvo doručené číslo z Terchovej. Pri listovaní, prezeraní a čítaní obdivoval jeho farebnú úpravu, fantastický obsah, kvalitný papier, interesantné články.... Som šťastný, že aj v mojom pomerne aktívnom dôchodcovskom veku viem byť ešte akosi užitočný pre reklamu, že ako dôchodca nie som iba tráviaca rúra...

Časopis Terchová predstavuje prvotný zdroj informácií pre občanov, má bohatý obsah, pestrú žánrovú náplň, ako aj kvalitnú stylistickú i grafickú úroveň. V každom čísle nechýbajú zaujímavé rozhovory, predstavenie kultúrnych pamiatok, významných osobností Terchovej, jej prírodných zákutí, zážitky z túľania sa po krásnej prírodnej scenérii Vrátnej, Rozsutca, ako i venci hôr v blízkosti obce. Pútavé čítanie jednoznačne umocňuje jánošíkovská tradícia – boj za spravodlivosť aj v súčasnom kontexte. Veľkú prezentáciu, zvlášť v športovej oblasti, zaznamenal rodák a futbalista Róbert Boženík, ktorý v krajine tulipánov svojimi výkonomi

teší nielen Terchovcov, ale patrične zviditeľňuje malebnú obec Žilinského kraja aj za hranicami Slovenska.

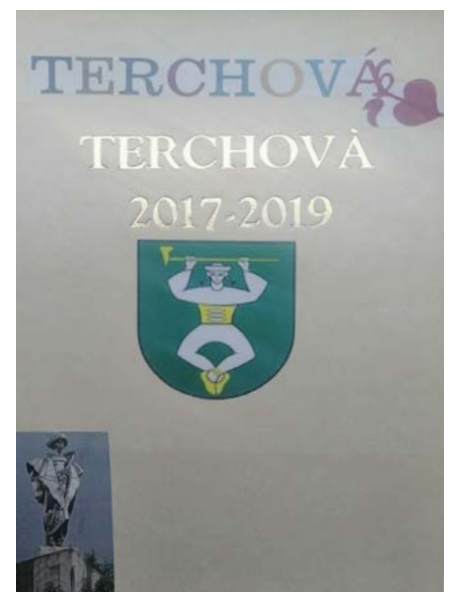
Každé vydanie časopisu prináša nielen oznamy a nariadenia obecného úradu, ale poskytuje tiež všetky dôležité informácie potrebné pre život občanov. Sám som prispel do vášho časopisu obsiahlym článkom o pretekoch gazdovských koní (č. 2/2019). Terchovská vynaliezavosť, pracovitosť a fantázia zdobia kvalitu, ktorá je v priebehu roka zhmotnená v každom jednom vydanom čísle.

Do ďalšieho obdobia želim celému autorskému a redakčnému kolektívu udržanie vysokej profesionálnej úrovne, veľa zdravia, nápadov, tvorivosti, pútavých a zaujímavých článkov.

S pozdravom a úctou ostáva

Kamil SOMOROVSKÝ z Trnavy

Kamil Somorovský publikuje v Trnavskom hlase, je dlhoročným spolupracovníkom bulletinu futbalového klubu Spartak Trnava, moderátor motoristických pretekov a vášnivým zberateľom všetkého možného...

„Takto mám zviazané do krásnej knihy tri ročníky vášho časopisu (2017–2019). Trvale do nej dopĺňam priebežne vydávané aktuálne články ohľadne Terchovej aj z iných novín a časopisov.“ (K. Somorovský)

Sirup vlastnými rukami

Levanduľový sirup

2 hrste kvetov levandule na jeden liter vody a kilogram cukru.

Levanduľa je užitočná pre vlasy, pokožku, má upokojujúce účinky na psychiku, uľahčuje dýchanie, priaznivo pôsobí pri zlom trávení (nafukovaní).

Skorocelový sirup

3 hrste listov skorocelu na jeden liter vody a kilogram cukru.

Skorocel pomáha na kašeľ, astmu, zachrípnutie, zlú krv, obličky.

Sirup z matrinej dúšky

3 hrste kvetov na jeden liter vody a kilogram cukru.

Materina dúška (tymian) je účinná na bolesti nervového pôvodu, sklerózu multiplex, reumatizmus, kŕče, zahlienenie, depresie.

Keď si človek uvedomí, po akých pokladoch denne kráča, čo ho obklopuje všade naokolo.... Radosť žiť!

Martina HOMOLOVÁ

FOTO – Marián ZAJAC

Čo by nemalo chýbať v špajze, keď telo volá o pomoc? Sirupy. Sú univerzálne, vhodné pre malé deti i naše babičky. Ich príprava je veľmi jednoduchá, zvládne ju každý, u nás doma aj moje deti. Sirupy pijeme vo vode alebo nimi dochucujeme čaje a limonády.

Na prípravu potrebujeme hrniec, vodu, bylinky a cukor.

Postup: Bylinky umyjeme, dáme do hrnca, zalejeme vodou a prihrejeme. Necháme lúhovať do druhého dňa. Scedíme, prihrejeme, zasypeme cukrom a varíme na miernom ohni do zhutnutia. Hotový sirup nalejeme do pohárov, otočíme hore dnom, prípadne chvíľku zavaríme a s vychladnutým šup do špajze.

Púpavový sirup

4 hrste kvetov púpavy na jeden liter vody a kilogram cukru.

Púpava má priaznivé účinky na žalúdok, žľazník a pečeň. Odstraňuje svrbenie kože, vyrážky, ekzémy. Prečisťuje krv, pomáha pri dne a reumatizme.

Bazový sirup

4 hrste kvetov bazy na jeden liter vody a kilogram cukru.

Baza je vynikajúci pomocník pri chrípke a prechladnutí. Nesmie chýbať v žiadnej domácnosti. Sirup z nej pomáha pri bolestiach hrdla, horúčke, kašli.

Pŕhlavový sirup

4 hrste listov pŕhlavy na jeden liter vody a kilogram cukru.

Na živote ma fascinujú práve takéto paradoxy: pŕhlava je neuveriteľná burina s neuveriteľnými účinkami. Pozná ju každý, popŕhlala každého, zbavuje sa jej každý a skoro nikto nevie o jej daroch. Čistí krv, kožu, mechúr, obličky, upravuje cukor v krvi, je na bolesti hlavy, obsahuje železo, podporuje trávenie, je vynikajúca na vlasy, ničí plesne a baktérie, lieči prechladnutie a zápaly rôzneho druhu.

Lopúch

*Základ horskej hygieny
v horúci deň letný
to je lopúch zelený,
teraz toaletný.*

-zaj-

Zo života školy

Žiaci IX. A a IX. B v spoločnosti s triednymi učiteľkami sa lúčia so základnou školou. Prajeme veľa úspechov v ďalšom štúdiu. FOTO – František MUCHA.

Od futbalu k thajskému boxu

Zdanlivo nelogická kombinácia športov má v prípade Jakuba Sloviaka svoju logiku, ku ktorej sa postupne dostaneme. Najskôr si ho však predstavme z futbalovej stránky.

Čochvíľa čerstvý tridsiatnik (narodený 17. júla 1990), ktorý vyrastal v Terchovej, začínal tak ako skoro všetci športu chtiví chlapci z dediny pri futbale. Po prvých žiackych ročníkoch v terčovskom drese zamieril talentovaný Jakub v roku 2000 do MŠK Žilina, kde pobudol až do konca dorasteneckého veku v roku 2009. Popri futbale v drese „šošonov“ navštevoval Športové gymnázium na Rosinskej ceste, kde úspešne zmaturoval. Jeho ďalšie kroky, už v mužskej kategórii, viedli do susedného Poľska. Tam v drese Żabnice, v blízkosti mesta Żiwiec, nastupoval na zápasy tretej poľskej ligy. Po roku sa vrátil na Slovensko do rodnej Terchovej, za ktorú hral v dvoch etapách (2010–2012 a 2015–2017). Medzitým tri sezóny pôsobil u susedov v ŠK Belá. Jakub popri športe nepodcenil ani vzdelanie a počas rokov 2011 až 2014 študoval ekonómiu na Paneurópskej VŠ, ktorú zakončil získaním titulu bakalár. V tej dobe už pomaly koketoval s avizovaným thajským boxom.

Kedy, kde a prečo si ho začal získavať tento zápasnícky šport nám prezradí sám Jakub: „Bolo to v roku 2011, keď som už hrával za Terčovú. Bol som naučený trénovať každý deň. V nižších súťažiach sa trénuje menej a mne jednoducho každodenný tréning chýbal. Hľadal som doplnkový šport, ktorý by ma bavil a zároveň udržiaval v kondícii. Ku kolektívnemu športu som si našiel individuálny, pri ktorom musím byť fit nielen fyzicky, ale aj mentálne, a úroveň zodpovednosti za výkon je oveľa vyššia, keďže zápasím sám za seba. Nemôžem nič podceniť. Tak som šesť rokov, do roku 2017, delil čas pre futbal a thajský box v klube Diamond Gym Žilina pri trénerovi Danielovi Popluhárovi, ktorý ma trénuje dodnes.“

Radosť po víťaznom údere

Jakub Sloviak (vpravo) po zápase s majstrom sveta WMC Jozefom Janotíkom

To predstavil Jakub svoje amatérske pôsobenie, ktoré ho však dobre preverilo i pripravilo na posun vyššie. Preto sa v roku 2017 rozhodol skúsiť šťastie aj v profesionálnom ringu. O dosiaľ trojročnom pôsobení medzi profíkmi opäť hovorí Jakub: „Rok 2017 bol taký môj športový reštart. Zápasím v holandskej organizácii ENFUSION, čo je druhá najväčšia organizácia na svete v thajskom boxe. Postupne sa mi podarilo vybudovať meno v rámci zápasníkov z Čiech a Slovenska. Doteraz som absolvoval dvadsať zápasov s bilanciou 16 výhier a 4 prehry. Za najväčší doterajší úspech považujem víťazstvo nad majstrom sveta organizácie WMC Jozefom Janotíkom pred päťtisícovým publikom na zimnom štadióne v Žiline.“

Iste, úspech poteší i povzbudí, hoci si neraz musí na ceste za ním vytrpieť svoje. Jakub má našťastie oporu v rodinnom zázemí, ktoré ho podporuje a v ťažších chvíľach vie podržať. Svojimi slovami to náš zápasník potvrdil: „Rodina rešpektuje moje rozhodnutie zápasiť a fandí mi. Hoci stalo sa, že mama zo zápasu radšej odišla... To je asi normálne, mamy prežívajú tieto veci citlivejšie. Samozrejme, riešim aj budúcnosť, svoju prácu a uplatnenie. Viem, že naveky nebudem zápasiť, ale ešte chcem pokračovať a využiť nadobudnuté skúsenosti. Zároveň sa teším spolu s manželkou Lenkou zo syna Jonáša, ktorý sa nám v marci narodil, čo mi takisto robí radosť a nabíja ma novou energiou“ – uzavrel svoje rozprávanie čerstvý otec, thajský boxer a futbalista v jednom, ktorý navyše inklinuje k horám a pôsobí aj ako dobrovoľný horský záchranár v Malej Fatre.

Tak všetko najlepšie, Jakub, k Tvojmu blížiacemu sa životnému jubileu, nech ste spolu ako mladá rodinka zdraví a šťastní. A v ringu víťazný úder.

Marián ZAJAC

FOTOARCHÍV – Jakub Sloviak

Konečne doma

Vari takto mohli znieť prvé slová z úst Róberta Boženíka, keď sa po štyri a pol mesačnom pobyte v holandskom Rotterdame vrátil domov do Terchovej a okošťoval maminu slovenskú kuchyňu. Tak dlho odlúčený od rodiny ešte nebol, ale aj to prináša život profesionálneho futbalistu. Samozrejme, svoje zohrala najmä pandémia koronavírusu, ktorá mala v krajine tulipánov dramatickejší priebeh ako u nás a v konečnom dôsledku sa podpísala pod predčasné ukončenie futbalovej sezóny v Eredivisie.

Robov Feyenoord tak obsadil konečné tretie miesto a na jeseň si zahrá v skupinovej fáze Európskej ligy, čo by mohli byť pre nášho rodáka ďalšie cenné skúsenosti z pohárovej Európy, ktoré bude potrebovať aj naša reprezentácia v barážových súbojoch o postup na odložený kontinentálny šampionát v roku 2021. Od konca januára do polovice júna si teda Róbert vytváral zázemie v holandskom prístavnom veľkomeste i v samotnom klube medzi hráčmi, trénermi, realizačným tímom i fanúšikmi. Podľa viacerých reakcií sa zdá, že mladý slovenský reprezentant sa už v slávnom klube etabloval. Určite mu v tom pomohlo obdobie pred korunou, keď ešte stihol odohrať viacero súťažných zápasov v lige i pohári, v ktorých dosiahol tri góly. Nezanedbateľným faktorom aklimatizácie v novom svete bola tiež prítomnosť priateľky Sašky, ktorá sa iste postarala aj o to, aby Robo nezabudol po slovensky...

Nastal vytúžený čas dovolenky. Kto by si však myslel, že bývalý „šošon“ obľubuje vylihovanie a ničnerobenie, je na omyle. Aj počas tohto obdobia poctivo pracuje na sebe, aby bol patrične pripravený na štart novej sezóny na klubovej i reprezentačnej úrovni. Na tréning Božo využíva aj rodnú futbalovú hrudu, preto nemusíte byť prekvapení, ak ho občas uvidíte i na terchovskej Sihle v spoločnosti osobného kondičného trénera Romana Švantnera. Samozrejme, nesmie pri tom chýbať ani brat Arthur, pre ktorého je starší brat veľkým futbalovým vzorom.

Marián ZAJAC

FOTOARCHÍV – Róbert Boženík

Tréningový dril na terchovskej futbalovej hrude

Old boys vyhrali v Zborove nad Bystricou

Letnú sezónu priateľských futbalových zápasov rozbehli aj terchovskí old boys. Síce s „kilečkami“ navyše, no s chuťou sme 14. júna vybehli na trávnik hostiteľov zo Zborova nad Bystricou, nad ktorými sa nám podarilo po dobrom výkone zvíťaziť 5 : 2. O terchovské góly sa podelili Peter Balát, Michal Cingel, Vladimír Tlacháč, Lukáš Krištofík a Štefan Krištofík.

Ohlásené sú ďalšie zápasy s mužstvami Horného Vadičova, Rajca a Starej Bystrice. Verme, že forma z prvého zápasu naše mužstvo neopustí.

-zaj-

Oznam

Terchovská knižnica je od pondelka 11. mája 2020 otvorená v čase od 13.00 do 17.00 h.

Múzeum v Terchovej je otvorené od stredu do nedele v čase od 9.00 do 12.00 h, a od 13.00 do 17.00 h.

Terchovská galéria umenia je otvorená od pondelka do piatka v čase od 9.00 do 15.00 h. Momentálne je v nej nainštalovaná výstava Milana Opalku – SKLO. Vstup je zdarma. Srdečne ste vítaní.

INZERÁT

Ponúkam na predaj, cena dohodou

plech na strechu: 5 ks – 6 m dĺžka, 1,10 m šírka

hrabačka na seno: 1 ks

skruže do studne: 4 ks

stavebný výťah: 1 ks

vlečka za traktor: 1 ks

Kontakt: Margita Ševčíková, Terchová
č. 965, osada Mihovia, č. t. 0904 092 351

V piatok 3. júla o 14.20 h odvysiela RTVS na Dvojke filmový dokument Petra Chmela o Cyrilometodských dňoch v Terchovej 2019.

Balada o druhom svete

*Pálenôčka moja,
kto mi ťa naleje,
keď je moja milá
chorá, bez nádeje?*

*Chorá bez nádeje,
ďaleko vo svete
a ja samučičký,
ako ten kôl v plote.*

*Pôjdem aj ja svetom
až k nebeským bránam,
snáď, milá, podarí –
tam postretnúť sa nám.*

*Tam na druhom svete
nalejú nám vína,
s riadnym požehnaním,
v mene Otca, Syna...*

*Tam, moja milená,
zasadneme k stolu,
ku vínku, pálenôčke –
navždy pospolu.*

Kamil MURÁŇ

Spoločná fotografia výtvarníkov z Umeleckej besedy slovenskej z finisáže výstavy
Maľované krajiny II. (20. 6. 2020) FOTO – František MUCHA

FOTO – Milan KOSEC (júl 1997)